

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskernes Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

O. Zinck
Den Laubske
Slægt

DEN LAUBSKE SLÆGT.

MINDER FRA FRØRUP PRÆSTEGAARD
1802—1848.

SAMLEDE I ANLEDNING AF
100 AARS-FESTEN 1902

AF

OTTO ZINCK.

KJØBENHAVN.
TRYKT HOS O. C. OLSEN & Co.
1902.

Hieronymus Lant

DEN LAUBSKE SLÆGT.

MINDER FRA FRØRUP PRÆSTEGAARD
1802—1848.

SAMLEDE I ANLEDNING AF
100 AARS-FESTEN 1902

AF

OTTO ZINCK.

KJØBENHAVN.
TRYKT HOS O. C. OLSEN & Co.
1902.

Den *Laubske* Slægt er fra Tydskland kommen her til Danmark i Begyndelsen af det 18de Aarhundrede. Præsten i Augsburg, Magister *Georg Laubs* yngste Søn *Hjeronymus*, kom som ung Dr. med. til Kjøbenhavn 1711, blev kort efter Læge ved Kvæsthuset, Kong Fredr. V.s Livlæge og døde som Etatsraad. (En Brodersøn af ham, hvis Fader var Kjøbmand i Augsburg, har oversat 6 af Holbergs Lystspil paa Tysk (Leipzig 1743). N. M. Petersen omtaler ovennævnte i sin Litteraturhistorie som en anset, dygtig Læge. — Den yngste af hans Sønner, *Wilhelm Fredr.*, født 1735, blev Student, juridisk Kandidat og Auditor. Han nævnes 1766 som Tolder i Odense, 1771 som Oplagsskriver ved Kjøbenhavns Toldbod, 1787 som Pakhusforvalter sammesteds og døde som Krigsraad 1800. Han var gift 1768 med Sofie Elisabeth Kisby, Datter af Prof. theol. Kisby i Odense. En Søn af ham var *Hjeronymus Laub*, født i Odense den 10. Januar 1771, opkaldt efter Bedstefaderen og Stamfader til den nulevende *Laubske* Slægt i Danmark. Af hans Sødskende skal nævnes den 2 Aar ældre Søster Johanne Justine, født i Odense 1769, og en yngre Broder Georg, født 1775 i Kjøbenhavn. Han blev Major i Artilleriet, fik Medaille som Deltager i Slaget paa Rheden 1801 og døde 1823. Han efterlod sig 2 Døttre, *Wilhelmine*, gift med Overlærer Arntzen, død 1878, og *Adelaide*, gift med Herredsfoged Holck, død 1889. — *Hjeronymus Laub* fik sin første Undervisning i Odense Skole, men, da Faderen var blevet forflyttet til Kjøbhvn., kom han i Frue Skole (den senere Metropolitanskole), hvorfra han blev Student 1788. Han var en alsidet, udrustet Natur og kom som ungt Menneske til at leve et rigt aandeligt Liv med flere af den Tids betydeligste Mænd. Blandt disse maa fremhæves Ole Hjeronymus Mynster og Broderen Jakob Peter, Sønner af Inspektør Mynster paa

Frederik Hospital. Denne døde tidligt fra Børnene, og, da deres Møder kort efter indgik Ægteskab med Professor, Overlæge Bang paa Frederik Hospital, blev Brødrene opdragte i dennes Hjem. (Bang var en Broder til den berømte Henrik Steffens' Moder). Ole Hieronymus studerede Medicin og blev efter Stedfaderen Overlæge paa Hospitalet; Jakob Peter studerede Theologi. Skjændt han var noget yngre end *Laub*, sluttedes der et inderligt Venskab imellem dem, som holdt for hele Livet. Mynster, der begyndte som Landsbypræst i Spjellerup, blev kgl. Confessionarius, Sjællands Biskop, Kirkens Primas og en af Landets Første og Fornemste, medens Vennen blev siddende som Landsbypræst i Frørup. Og dog søgte Mynster til *Laub* med alle sine Foretagender og Anliggender, og der var Ingen, hvis Raad han satte mere Pris paa end hans. Han omtaler ham i sine Livserindringer som En, der havde betydelig og velgjørende Indflydelse paa ham. — „*Laub* var“ — skriver han — „ikke nogen „energisk Karakter, men han var et reent og følelsesfuldt Menneske, „fordringsfri og aaben for alt Godt og Skjønt. Han havde gode „Skolekundskaber, og, skjændt han just ikke havde nogen ret levende „videnskabelig Drift, forsømte han dog ikke sine Studier. Det gik „med andre Sysler, der vare ham kjærere, langsomt, men grundigt „og ordentligt. Han havde en overordentlig Drift til, hvad man „kalder Lekturer, og beholdt den til sine sidste Leveaar*). Alt nyt, „som kom ud maatte han have fat paa og blive bekjendt med, dog „især det Æsthetiske. Heri havde han allerede en meget udbredt „Læsning og dannet Smag. Han var meget velkjendt med Theatre „ret og vel modtagen af Adskillige af Litteraturens store Navne. „Han var i Besiddelse af en sonor Talestemme og var en overordentlig smagfuld Forelæser. Efterhaanden fik han saaledes sin „Gang hos Os, at han daglig tilbragte nogle Timer i min Broders „og mit Værelse**). Ved denne daglige Omgang fremmedes baade

*) Boghandler Busch i Nyborg præsenterede ved hvert Nytaar en ganske anseelig Regning til Frørup Præstegaard.

***) Brødrenes Værelse paa Hospitalet var No. 5 paa en Gang, oven over Forældrenes Beboelseslejlighed, hvor der fandtes Officiantværelser til Hospitalets Brug. Her samledes Vennekredsen, hvortil, foruden *Laub*, ogsaa hørte Claus Pavels, senere Biskop i Trondhjem; F. W. Schmidt, Præst; Mangor, Stadsphysikus; Benzon, Præst; Horneman, Læge; Engelbrecht, Præst; Steffens, Docent i Filosofi; Brødrene Carl Heger, Bibliothekar hos Prinds Christian Frederik og Steffen, kgl. Skuespiller o. fl. a.

„det æsthetiske og moralske Element i Os. Han var ogsaa saa „skikkelig, at han, da han vel saae, hvorledes det gik med min „Undervisning, læste Horats med mig, som min Lærer var meget „glad ved at slippe fra. *Laub* levede ganske i Theateret, og det „var ham ikke svært at bibringe mig samme Interesse.“

Vennerne havde faaet indrettet et Theater i Consulatsekretair Lundby's Hus i Nyhavn, hvor Rahbek overværede Forestillinger, undertiden sammen med den i sin Tid ansete Skuespiller Fr. Schwarz, og hvor baade *Laub* og begge Mynsterne optraadte. Jakob Mynster fortæller selv, at han agerede perfekt i Dameroller. De optraadte ogsaa i Borup's Selskab. — Paa det kgl. Theater var Syngestykket „Den røde Hue“ (Musik af Dittersdorff) blevet udpebet 19. Mai 1794. Saavel *Laub* som begge Mynsterne vare iblandt Piberne og fik hver en Mulkt paa 10 Rdl. — *Laub* var blevet Alumnus paa Ehlers Collegium 1791 og tog theologisk Embedsexamen 1794 med bedste Karakter. Han maatte af økonomiske Hensyn informere i Skoler, blev omsider 1797 Adjunkt og 2 Aar efter Overlærer ved Frue Skole; hans Lærefag var Anthropologi og Religion. Allerede tidligere havde han gjort Rahbeks Bekjendtskab, et Bekjendtskab, der udviklede sig til et inderligt og varigt Venskab, navnlig efter at han var bleven kjendt med Fru Rahbek, der var en Søster til Vennerne Steffen og Carl Heger. Han fik snart sin Gang paa Bakkehuset, hvor Kamma Rahbek satte megen Pris paa ham. Hun yttrede engang flere Aar efter til Sønnen Otto: „Deres „Fader har et velsignet Ansigt, saa godt og fuldt af Majestæt. Jeg „tænker mig ham altid med Baand og Stjerne; han ligner ganske „sin Fader, den gamle Krigsraad.“ — Følgende Brev fra Kamma Rahbek til *Laub*, der var taget til København for at see til sin Kone og Børnene, som opholdt sig hos hendes Forældre, betegner Forholdet.

Bakkehuset 1807.

„Kjære *Laub*.

„Jeg haaber, at det bliver ved Deres gode Løfte at komme „herud i Morgen Aften, og at der heller ikke er noget i Veien „fra Mynsters Side; men skulde dette imidlertid ikke være Til- „fældet, saa ønskede jeg gjerne, at De vilde have den Godhed at „underrette mig derom i Morgen Formiddag, for at jeg ikke skal „narre Leibenberg (Hofpræst og Confessionarius) herud forgjæ- „ves, da han alene kommer for Deres Skyld. Hufe, (hendes

„Broder Carl), burde rigtignok ogsaa lidt betids underrettes om „Deres Komme, da han saa bedre kunde indrette sin Plan i Henseende til Fremgangsmaaden ved Deres Cultus; thi, endskjøndt „han netop i disse Dage bestemt har lovet, aldrig oftere at ville „cultivere Nogen med Magt, saa troor jeg ikke, at han kan „bare sig, naar han seer Dem. Dette siges Dem egentlig til „kjærlig Advarsel, at De itide kan holde Deres Skoggerlatter lidt „i Ave, naar han begynder sin Skolemestereren, som ikke „er alvorligt. Vil De sige Mynster, hvad jeg rigtignok selv „kan sige ham imorgen, at jeg meget ordentlig bruger de Draaber, men ikke den Draabe, han har foreskrevet mig, og at jeg „har meldt ham paa Punschenborg (Bakkehuset). Hils Deres „gode Louise tusinde Gange fra mig og kom endelig, hvis De „har Deres egen Cultus kjær. Rahbek hilser meget og vor „Skolemester ogsaa, skjøndt han ikke er tilstede.

· Deres hengivne Veninde

Kamma Rahbek.

(I Hast, enten saa Mynster vil tillade det eller ej).

S. t.: Hr. Pastor *Hj. Laub*,

afleveres hos S. T. Professor Mynster, Fr. Hospital.“

Henrik Steffens, der var 2 Aar yngre end *Laub*, hørte med til Kredsen, og var særlig knyttet til Ole Hjeronymus M., hvem han har sat et smukt Eftermæle i den Karakteristik han har skrevet („Was ich erlebte“). Han siger om *Laub*: „L. var „en stille og alvorlig Mand, der saae ældre ud end han var. Han „nød en stor og almindelig Agtelse blandt Os Alle, der yderligere „forøgedes ved, at vi i ham saae Rahbeks fortrolige Ven. Han „dyrkede sit Studium med stor Flid og Kiærlighed, og, ud af denne „hans rene Iver, følte jeg paa en inderlig beroligende Maade det „theologiske Studiums hellige Sandhed.“ Bekjendtskabet med Rahbek var Anledning til, at *Laub* blev Medarbejder af „Minerva“, hvor han under Mærket *α υ σ* skrev Kritik over det kongelige Theaters Forestillinger 1796, 97 og 98. Den Conflikt Rahbek i „Dyveke Feiden“ ved sin Theaterkritik var kommet i med Flere, især P. A. Heiberg, gjorde, at han ansaa det for sin Pligt, — som han siger i sine „Erindringer“ — „aldeles at forsage Skuepladsen med alle dens Gjerninger og alt dens Væsen, og begyndte „jeg da med at afgive „Minerva“s Theaterkritik til en ædel og trofast Ven der havde den broderlige Velvillie i et saa kritisk Øie-

„blik at ~~paatage~~ sig dette vanskelige Arbeide. Da Litteraturlæxonet har nævnt ham, haaber jeg ikke at bryde den Taushed, jeg da lovede, og ubrødelig holdt ham, ved at sige, at det var min blide, humane, for alt Ædelt og Godt midt i al sin Sjælefromhed brændende *Hjeronymus Laub*, nu Præst i Frørup, der viste mig dette sande Venskabsstykke, og, selv midt i denne Misforstaaelsers og Miskjendelsers Periode, skjøndt frimodig og sanddru, vandt Almeenagtelse ved sin galdefri upartiske og i enhver Henseende rene Pen. Han modtage efter 31 Aar her offentlig min hjerteligste Tak derfor, som for det aldrig noget Øieblik formindskede eller forvanskede Sindelag, han fra sine tidlige Dage uafsladelig har bevaret mig.“ — Han udmærkede sig ved sjælden Sagkundskab, stor Grundighed og Samvittighedsfuldhed og kom i et Slags Ry derfor. Disse spredte Artikler i „Minerva“ ere Alt, hvad der haves paa Tryk fra hans Haand. Som en Kuriositet kan meddeles, at han skrev Kritiken over Øhlenschläger, da denne debuterede paa det kgl. Theater som „Torben Oxe“ i Samsøes „Dyveke“ 24. Marts 1798, og, skjøndt han var overbærende og mild i sin Dom, maatte han dog erklære, at Debutanten var utilfredsstillende og manglede de væsentligste Betingelser for Rollen.

Paa denne Tid var det, at han stiftede Bekjendtskab med sin tilkommende Hustru. — *Louise Frederikke Zinck* var en Datter af Syngemester ved det kgl. Theater Hardenak Otto Conrad Zinck og Hustru Susanne Elisabeth født Pontét. — Zinck hørte til en musikalsk Slægt, der havde hjemme i Sønderjylland, og var født i Husum 1746. Hans Fader, Bedstefader og Oldefader havde alle været Musikere — den Sidstnævnte nævnes som „Musikantergesell“ i Schwabstedt i Begyndelsen af 17de Aarhundrede (1615). Efter at have faaet en grundig Undervisning i Hjemmet, tog han til Hamborg, blev Cantor ved Michaelskirken, og fik her, under den berømte Philip E. Bachs Veiledning, sin kunstneriske Uddannelse. Han blev herfra kaldet til Ludvigslust i Meklenburg Schwerin som Kapelmester og derfra 1787 til København som Syngemester ved det kgl. Theater og fra 1791 tillige som Musiklærer ved Skolelærer-Seminariet paa Blaagaard paa Nørrebro. — Han var en gennemdannet Mand og dygtig Musiker, som med utrættelig Iver og Flid virkede for sin Yndlingstanke: „Musikens Indførelse i Skolen som Folkedannelsesmiddel.“ Paa Blaagaard stiftede han en Sangforening — rimeligvis den første i Danmark — hvor Medlemmerne, unge Herrer og Damer, blev indøvede i

3 og 4-stemmige Sange og hans 2 Sønner Ludvig og Georg samt hans 2 Døttre Louise og Henriette vare hans Medhjælpere i Undervisningen. Ikke faa Studerende vare Medlemmer og iblandt dem *Laub*, som her saae sin tilkommende Hustru. Hun var født i Ludvigslust 16. Septbr. 1781 og var blevet opdraget i et kjærligt og kristeligt Hjem, hvor Grundvolden lagdes til den milde og fromme Elskelighed, der var udbredt over hende og straaledede ud af hendes Øine som Barn og som gammel prøvet Enke (cfr. Ole Hjer. Mynster's Udsagn om hende: „Vi ere Alle sammen enige „om at hun er noget af det Deiligste vi har seet.“) — De to Unge bleve forlovede 1797 og, da *Laub* var blevet kaldet til Præst for Frørup og Taarup Menigheder i Fyen 1801, blev deres Bryllup holdt i Kjøbenhavn d. 20. Mai 1802. Der var skrevet Sange af flere, saaledes af Rahbek og Claus Pavels, i hvis Sang det i Slutningsverset hed:

„Ei hensvundne Fryd i Jer landlige Ro
 „Med Savn vil erindres af Eder!
 „Fra tyvende Mai atten Hundred' og To
 „Fremblomstre først ret Eders Glæder!“

Rahbek og hans Kone gave i Brudegave en Smørkande af Kjøbenhavnsk Porcelain; paa Laaget var en Fuglerede, hvor en Kanarihun laa paa Æg, ved Siden af stod Hannen; — Stykket har stort konstindustrielt Værd. Den var bleven bevaret som en Slags Relikvie i Frørup Præstegaard af de Gamle, og kom efter deres Død i Otto's, den Ældste af Børnenes, Besiddelse. Da jeg 1880 havde mit 25 Aars Jubilæum fik jeg den foræret af ham med en Skrivelse hvis Begyndelse lød saaledes:

Vester-Fælledvej 14.

„Kjære Fætter!

„Jeg vilde ønske, at jeg med det, som jeg her bringer Dig, „kunde fremlægge et Rimbrev fra Rahbek til min Fader, hvoraf „jeg desværre kun kan huske Følgende:

„En liden Sanger kommer her,
 „Som over Land og saltens Bølge
 „Hans Velærværdighed vil følge — —

„Det vilde forstaaeligt og smukkeste kunne minde Dig om med- „følgende Sangers og Mages Historie fra 20. Mai 1802, saaledes „som Du selv, skjøndt personlig først fra en langt senere „Tid, med hele dit Hjerte har levet den med, og med en Tro-

„fasthed, der søger sin Lige, har bevaret alle dens Min-
 „der. Den Troskab, Du fra Din første Ungdom har vist Alt,
 „hvad der stammer fra Frørup (ogsaa kaldet „Tvillingerup“
 „— det er den Sidste af det første Tvillingepar der skriver disse
 „Linier) og kan dateres fra 20. Mai 1802, gjorde, at jeg, da
 „Talen blev om, hvorledes denne Gren af Familien skulde vise
 „Dig sin Deltagelse paa din Høitidsdag, efter nogen Overveielse
 „maatte komme til det Resultat: „Enten slet Intet, eller Noget,
 „hvorom han veed, naar han seer det, hvor stor Værdi der har
 „været tillagt det der, hvor det hidtil har været opbevaret.“ Alt-
 „saa kjære Otto, modtag det paa denne Maade — fremfor Alt
 „som en Tak fra dem, der aldrig kunne glemme Din Troskab
 „mod De Gamle fra Frørup, baade de første Gamle, og dem
 „som i Tidens Løb ere traadte i disses Sted, for hvem Du bliver
 „ved at høre til de Unge og Foryngende.“

Endvidere mindes jeg et Par Brudegaver der dog stadig vare
 i Brug, nemlig en stor smuk Sølv-Sukkerbøsse, Gave fra Myn-
 sterne og en Sukkerdaase til Puddersukker, Gave fra Pastor Tobie-
 sen. Den var af ham selv dreiet og skaaret ud af en stor Elefanttand.

Frørup Præstegaard var, da de unge Præstefolk flyttede ind,
 meget forfalden og trængte svært til Ombygning, særlig hvad Stue-
 huset angik. Men Tiderne vare yderst knappe; *Laub* havde maat-
 tet giøre Gæld for at kunne sætte Bo; hans Kone havde ikke
 medbragt Noget, næppe nok et tarveligt Udstyr. Hans Formand,
 Rasmus Høiberg 1759—1800, havde efterladt sig en ung Enke
 som *Laub* maatte svare en aarlig Pension — der varede ved i
 47 Aar — (Hun overlevede ham). — Terminssorger blev ved at
 trykke i en Række Aar. Driften af Præstegaardsjorden havde han
 maattet bortforpagte for Spotpris, da han selv var upraktisk og
 ikke havde Indsigt i Landbrug — nok sagt, der kunde ikke være
 Tale om nogen Forandring i det Bestaaende. — De unge Folk
 maatte begynde med økonomisk Tarvelighed, der i en Aarrække
 herskede i Præstegaarden og under hvilken Børnene voxede op.
 — Det første Barn, født 1803 d. 7. Juni, fik Navnet *Sofie Elisa-
 beth* opkaldt efter sin Farmoder. — Hun blev opdraget med Øm-
 hed og Kjærlighed af sin Moder, der var for svag til selv at op-
 amme hende, saavel som de Børn der i Aarenes Løb kom til.
 Følgende Brev bidrager til at karakterisere Forholdet mellem *Laub*
 og hans Kone. — *Laub* var reist til Kjøbenhavn i Forretninger
 og boede hos Farbroderen Cancelliraad *Laub*, Magstræde Nr. 31.

„Frørup 29. Nov. 1804.

„Hvor inderlig ondt kjære elskede *Laub* gjorde det mig at „see, at min Taushed har foruroliget Dig saa meget, men Aar-sagen var, at jeg havde saa travlt med at hegle og slagte, og „skyndte mig saa meget med at faa det af Veien før Du kom „hjem, for desbedre at kunne nyde Dig, Du gode velsignede „*Laub*; dog, havde jeg formodet, at det skulde forurolige Dig, „saa havde jeg hellere skrevet om Natten, om det skulde have „været. — Vi ere alle ret vel og Sofie pludrer ret meget. — „— Gudskelov gode *Laub*, at Du kommer hjem snart; jeg „længes usigelig efter Dig, og det urolige Veir ængster mig „meget. Du har dog, som Du lovede mig, faaet et Par Reise- „buxer; hvis ikke, saa gjør for Alting strax Anstalter for at „faa dem. Pak dig for Guds Skyld godt ind, at Du ikke skal „blive syg for mig. Lev vel elskede gode Mand! Hils alle „Venner og for alting mine Forældre og Sødskende, og elsk „stedse din indtil Døden tro Louise.“ —

1805 d. 6te August fik den lille Sofie 2 Brødre paa een Gang, Tvillingerne *Wilhelm Frederik*, opkaldt efter Farfaderen og *Hardenak Otto Conrad*, opkaldt efter Morfaderen. — Pavels skrev til J. P. Mynster: „Det Nyeste jeg kan fortælle dig er, at „*Hjeronymus Laubs* Kone har faaet Tvillinger, ja 2 Dreng! „Haarene reise sig paa mit Hoved, og jeg er færdig at faae en „Galdefeber, naar jeg tænker paa, at jeg endnu ikke har Een!“ — I et Brev til Øhlenschläger 1805, som dengang var i Halle, skriver Fru Rahbek — —: „En Narrestreg maa jeg dog for- „tælle Dem, „Oldingens“ Kone fik i Sommer Tvillinger, og „derover blev „Hufe“ og jeg saa glade, at vi slettede „Frørup“ „ud af Landkortet og satte „Tvillingerup“ i Stedet. Naar de „havde hørt al den Glæde, der har været hos Oldingens Venner „over bemeldte Fyenbo-Tvillinger! Jeg fik denne Nyhed at vide „ude hos Job. Lev vel gode „Adagio“*) hils Anna og Steffens. Deres K. M. Rahbek.“

Imidlertid viste det sig, at en Ombygning af Præstegaardens

*) Fru Rahbek havde særlige Navne til alle Vennerne. „Hufe“ var Brode- ren Carl Heger, „Paale“ gamle Øhlenschläger, „Persius“ Stef- fen Heger, „Adagio“ Øhlenschläger, „Job“ J. P. Mynster, „Ol- dingen“ *Laub*, „Atair“ hendes Søster Christiane, Øhlenschlägers Forlovede, Sofie Øhlenschläger gift med H. C. Ørsted „Geheime- raadinden“, Molbech „Ulven“, A. S. Ørsted „Assebarnet“ osv.

Stuehus var absolut nødvendig, og, da en ny Arving var i Vente, blev det bestemt, at *Laubs* Kone med de 3 Børn skulde reise til Kjøbenhavn og være der, indtil den forventede Begivenhed var overstaaet og et Stuehus blevet lavet i Stand. Hun blev ledsaget over Beltet til Korsør af *Laub* og Ette, deres Husjomfru i Præstegaarden (der passede Børnene under Overfarten paa Smakken) og kom velbeholden til Kjøbenhavn, hvor hendes gamle Forældre med aabne Arme modtog hende og Børnene. — *Laub* blev alene tilbage i Frørup under hele Ombygningen, der stod paa $\frac{1}{2}$ Aars Tid. Uddrag af Breve, som veksledes mellem de to Ægtefolk, belyse Forholdene.

„Frørup Præstgd. 1807.

„Jeg er, som Du seer, i Frørup; men hvor er Du min gode „Louise? Paa Veien til Lille Kongensgade 73? eller paa Stedet „selv? Hvordan er det med din Hoste, din Snue, dine Øine? „Er Du frisk og glad? Gud give Du var det! Og Jette*) bøder „haardt for hendes Omhu for Dig? Piber og skranter Sofie „eller har Onkel „Sauce“, (Georg) bragt hende til at glemme „alle hendes Lidelser? Har Wilhelm sin Flaggermus i god „Orden? Har Otto været glad ved Hest og Vogn? Hvordan „gik Reisen? Hvordan fandt I Moder og Fader? Har Du seet „Onklerne, eller Nogen af vore Venner? Alt dette og meget „mere længes jeg usigeligt efter at faae at vide. — Hvis Du „ikke selv kan taale at skrive, saa bed Jette om at forbarme „sig over mig. — Da Ette kom tilbage til Nyborg fra Korsør „gik hun til sin Tante og jeg til Thuns, hvor jeg blev og „spiste til Middag eller, om Du vil, til Aften (Klokken var $7\frac{1}{2}$). „Næste Dag var jeg hos Vivet og hentede Penge og hos Madam „Theisen, fra hvem jeg har 1000 kjærlige Hilsener. Da jeg „kom til Frørup Mandag, fandt jeg Alt i bedste Orden og maatte „besvare mange Spørgsmaal angaaende Jer fra Ane Kokke- „pige, Marie, Niels Andersen, Anders Skræp og

---

*) Henriette, Louise Laubs Søster blev forlovet med En af Seminaristerne, Petersen, paa Blaagaard Seminarium, som senere blev Skolelærer i Gudbjerg i Fyen. Efter hans tidlige Død, tog hun med sin lille Datter Susanne til Forældrene i Kjøbenhavn, for hvem hun styrede Husholdningen. Efter deres Død flyttede hun til Nyborg, hvorfra hun jævnlig besøgte Frørup i Ryslinge. — Susanne, hendes Datter, almindelig kaldet Peita eller Peita-been, døde før sin Moder i Fyrreerne. Tante Jette døde i Haagerup d. 5. Januar 1857.

„Hans Sørensen. See saa, nu er Haanden træt og Pennen „sløv, jeg holder derfor op. Lev vel! Jeg tænker paa Dig og „Børnene med inderlig Ømhed og hilser Eder Alle og elsker „Dig og dem med Troskab indtil Døden. — Din *Laub*.“

Af et andet Brev fra Samme:

— „Du kan aldrig tro min kjære gode Louise, hvor ondt „det gjorde mig, da jeg i Lørdags havde skrevet den lumpne „lille Lap, som jeg fra Odense sendte Dig, søde, velsignede „Præstekone, til Gjengjæld for dine 7 velsignede søde Breve. — „Jeg havde saameget i Hovedet og frøs, Christen ventede „paa mig med Vognen, og jeg mente selv, at den Lap vilde „være Dig mere velkommen end slet Intet. — Dog giort Gjer- „ning staaer ikke til at ændre og — ein ander Mal wollen wir „es besser machen — — — Anden Dagen efter, som vi „havde spist, kom Lange fra Ørbæk, og hen paa Eftermid- „dagen Clausen fra Svindinge, Jessen og Sørensen. Men „tro dog ikke, at det bestandig er bleven saadan ved. Tvert- „imod, i Stedet for at leve i Suus og Duus, er jeg snarere paa „Vei til at blive et skikkeligt og forbedret Menneske; thi min „meste Tid har jeg tilbragt i ensomt Fængsel og under Tvangs- „arbeide, saa jeg saa godt som ikke har havt Foden udenfor „Døren. Hertil kommer at Ette har ligget syg, og derved sat „mig i Forlegenhed. Tænk engang, jeg maatte skjænke The „for Røde-Mølleren, Degnen og Hans Sørensen. Jeg „lavede den saa godt jeg kunde, skjænkede ud af den forbi- „strede Potte med den sønderbrudte Tud, saa Thevandet flød „over hele Bordet. — Jeg har været en Tur i Odense og skal „hilse kjærligst fra Alle, som vare begjærlige efter at høre Ti- „dender om og fra Dig, da de af Beltpassagerer havde faaet „Hemmeligheden at vide. Det var Moer Trojels Fødselsdag „d. 1ste Febr. Gamle Trojel talte med sin sædvanlige Ung- „domsild og levende Interesse om Alt. Om Løverdagen kom „jeg tilbage til gamle Frørup og savnede Jer alle Steder. Ja „jeg længes meget efter Jer — efter Wilhelm, Otto og Sofie „— min gode Sofie — troer Du ikke, at jeg tænker ofte paa „hende? Og Du min hulde, fromme, trofaste Kone, min Sofies, „Wilhelms og Ottos Modér — Moder til hvad jeg endnu „ikke kjender og elsker! Og dog var ved alt dette ikke Sorg „men Glæde og inderlig Tak til Gud for den lykkelige Reise „og de gode Efterretninger, den herskende Følelse hos mig i

„de første Dage, at Alt hidtil er gaaet saa godt, og at hvad der „er skeet, er det Bedste der kunde skee. Lad mig kun ofte „høre fra Dig, at Du er glad og lykkelig, saa kan Du være vis „paa, at jeg ogsaa er det. — Med Niels Forpagter er det „endnu sørgeligt — han har ingen Udveie for Penge kunnet „gøre. — Adskillige Tylte Brædder ere komne og flere i Vente. „Grundstenene skulle kløves og kjøres hjem fra Markerne; Kal- „ken er lædsket. Graff var her selv og Røde-Møller ogsaa; „Smidt har gjort Tegning til Vinduer og Dørre efter større „Dimensioner, ligesom dem hos Kisbys, som Du jo syntes „saa godt om. — — Rasmus Skræder har været syg siden „Du reiste, og fra den Dag den vrede tyske Barber fra Korsør, „(hvem jeg ikke vilde unde Synet af Wilhelm og Otto paa „Potten og Jer andre i Sengen) forsikrede mig: „Läst Euch „nicht gut in die Kälte barbiren,“ har jeg bestandig bragt mit „Skjæg hen i Skirre til Rasmus Skræder, indtil han idag „kom her og hentede det i vor Dagligstue, og nær havde taget „Næse, Mund og Hage med. — Og nu tak, inderlig Tak for „Dine 2 Breve; at begge Drengene ere vaccinerede glæder mig „meget, ligesom, hvad Du skriver om Sofie. Glem for Guds „Skyld ikke at sørge for Wilhelms Navle. Hils Ole Hjero- „nymus, min gode trofaste Mynster fra mig. Hils den gode „Morfader og Mormoder og sig dem, at jeg veed, hvad Byrde „og Uleilighed De har paataget sig af Kjærlighed for Os, og, „at jeg skjønner derpaa. Vaag over dit Helbred, dit glade, „rolige Sind og vore Børns Hjerter. Skriv endelig paa Lørdag „— og hver Lørdag — og skriv omstændigt!

Din trofaste *Laub*.

Af Breve til *Laub* fra hans Kone:

Blaagaard.

— — „Vi ere alle vel. Otto er kommet sig igjen, Sofie „er ret brav; hun har en Gang været i Nyhavn hos Madam „Lundby, hvor de smaa Piger havde Dands, og morede sig „godt. Faders Concert (paa det kgl. Theater 7. Marts 1807) „gik ypperlig og for talrigt Besøg. — — — Gode kjære *Laub!* „Jeg kan i Dag Gudskelov give Dig gode Efterretninger fra „Os, skjøndt det for et Par Dage siden ikke saae ud derefter. „Lille Frederik*) var syg — og det virkelig slet. Mynster

*) Tvillingerne George og Frederik fødtes paa Fødselsstiftelsen d. 4. April.

„kom strax herud og saae til ham, og kom samme Aften igien
„for at berolige mig.“

Blaagaard, 1 August 1807.

„Gode inderlig elskede *Laub!*

„Jeg er saa glad ved, at jeg stedse kan give Dig gode Efter-
„retninger fra Os. Jeg er saa sund og rask, som jeg længe
„ikke har været; Rollingerne ere ogsaa vel. Du vil finde Wil-
„helm stor, naar Du seer ham; han er voxet meget, men
„Otto næsten slet ikke; han er endnu en lille Purk og kan
„imellem være meget morsom og svare saa pudsigt. Du maa
„vide, at han er Wilhelms Kone, og at de begge ere meget
„glade ved at være Mand og Kone. Wilhelm kan saa kjær-
„ligt kalde paa Otto: „Tom lille Tone!“ og saa kan de to
„Drenge være saa sjæleglade ved hinanden, saa det er en Glæde
„at see. — Sofie kan imellem være en god lille Pige, og,
„hvad der glæder mig meget, er, at hun virkelig holder saa
„usigeligt meget af mig, og med saadan en inderlig Glæde
„taler om Dig. Ofte kan den onde Aand endnu komme over
„hende, og saa er det værst for hendes græsselige Skraal. I
„det Hele er hun langt bedre at komme til Rette med end før.
„De to Mindste blive Dag for Dag morsommere og skønne ret
„godt begge to. George er rigtignok den raskeste, springer
„med Arme og Been af Glæde; Frederik er mere stille, men
„kan være saa venlig, og saa gjør han sin Mund endnu større
„end den er, for han faaer en skrækkelig stor Mund. Din
„Søster Hanne kan jeg hilse Dig fra; hun reiser paa Lørdag.
„Lev nu vel inderlig elskede *Laub*, tænk ofte paa mig og skriv
„snart til din længselsfulde
Louise.“

Af et andet Brev:

— — „Jeg er nu meget vel og bruger slet ingen Medicin,
„men drikker hver Dag foruden min Chokolade en halv Flaske
„Pyrmonter Vand. Lille Frederik er ogsaa vel, men meget
„svag, derfor bader jeg ham Morgen og Aften i varmt Sæbe-
„vand med Kamferspiritus i. Wilhelm og Otto løbe hver
„Dag i Blaagaards store Have og tromme paa to smaa Trom-
„mer, som Onkel Ludvig har foræret dem*). — Gode søde

*) Louise Laub havde 2 Brødre i Kjøbenhavn Ludvig og Georg. — Lud-
vig født i Hamborg 1776, blev allerede 1798 ansat som Faderens Medhjælp
ved det kgl. Theater, Hoforganist 1802 og første Syngemester ved Theateret
1819. Han udnævntes til Professor 1838 og døde 1851. Georg født 1788,

„Laub hvor inderligt længes jeg efter at være hos Dig igjen „nu snart! Jeg har det usigeligt godt, det veed Gud, men jeg „har ikke Dig, og dette er dog ikke mit rette Hjem. Derfor, „skynd Jer med Bygningen. Vi fik igaar Saxtorphs*) Vogn „at laane og kjørte til Frederiksberg, og jeg kunde taale at gaae „hele Haven rundt. Hvor der er deiligt! Jeg ønskede saa inder- „ligt, at Du havde været med. Vi besøgte Frontins i Pile- „alleen og skal hilse Dig. — Din Søster Hanne er hos Suhrs „i Helsingør. Et Spørgsmaal maa Du oprigtig besvare mig; „maa jeg give Drengene Buxer til deres Geburtsdag? Myn- „sters lille Dreng gaaer med et saadant Par. Min gode kjære „Laub, skriv snart og lad mig høre meget og ret glædeligt „fra Dig. Alle hilse!

Din elskende Louise.

I Aarenes Løb blev Børneflokket forøget med 2 Pigebørn Louise Susanne født d. 31. Decbr. 1808 og Magdalene Hedvig født d. 28. Jan. 1814, og tilsidst med en Dreng Hans Jørgen Trojel, født 1. Juni 1817. 2 Aar efter mistede Forældrene deres Førstefødte Datteren Sofie, der naaede en Alder af 16 Aar. Hun havde altid været skrantende og vanskelig; hendes Moder sørgede meget og længe efter hendes Bortgang, og endnu paa sine gamle Dage fik hun Taarer i Øinene naar Talen faldt paa Sofie. Hendes to ældste Brødre hængte med stor Kjærlighed ved hende; Otto tegnede hendes Portrait som vedblev at hænge paa Væggen i Frørup Dagligstue og Wilhelm skrev et smukt stemningsfuldt Digt ved hendes Død.

Børnene fik i Hjemmet en grundig og omhyggelig Undervisning af deres Fader og Tante Hanne, som imidlertid var kommet i Huset hos sin Broder. — *Wilhelm Frederik*, den Førstefødte af Tvillingerne, kom i Skole i Odense og Aaret efter i Bogtrykkerlære hos Hempel sammesteds, der tillige var Redaktør af „Hempels Avis“. 1826 kom han til Kjøbenhavn og i Lære hos Bogtrykker Quist, blev 1835 sin egen Mand og Bogtrykker i Nykjøbing paa Falster og 1839 Eier og Udgiver af „Lolland-Falsters Stiftstidende“. Allerede som Dreng sporedes en digterisk Gave hos ham, som han senere søgte at udvikle ved

---

blev Student og studerede Medicin. Han var overordentlig musikalsk som alle hans Sødskende, besad en udmærket Tenorstemme, og blev 1812 ansat som 1ste Tenorist og kgl. Skuespiller ved det kgl. Theater. Han døde 1828.

*) Conferentsraad Sylvester Saxtorph, Dr. med., gift med en Steddatter af Ole Hjeron. Mynster.

fortsat Læsning af de bedste Forfattere. Medens han endnu var hjemme i Frørup havde Faderen gjort ham bekendt med Goethe, Schiller og Shakespeare, og igjennem Carl Heger stiftede han Øhlsenschlägers Bekjendtskab. — Han udgav Digtet „Frode Fredegod“ 1834, en Jule- og Nytaarsgave 1835, og spredte Digte („Skibstømmermandens Søn“) og Leiligheds-Sange ved Familie-Fester. — 1835 ægtede han Bankdirektør, Etatsraad Jakob Thomsens Datter Wilhelmine med hvem han havde 3 Sønner og døde 1845. Hans Enke drev Trykkeriet og udgav Avisen efter sin Mands Død, og stiftede da den sidste af Børnene, Ernst var død „Wilhelm Laubs Legat for Kunstnere eller Lærerinder.“ Hun døde 1880 i Schweiz.

Hardenak Otto Conrad, Tvillingbroder til Førstnævnte, fik sin første Undervisning — ligesom alle hans Sødskende — i Frørup Præstegaard af Faderen og dennes Søster Tante Hanne. I sit 16de Aar blev han sat i Roeskilde Skole, hvis Rektor, Professor Block var en Ven af hans Fader. — Herfra blev han Student 1827 med Udmærkelse. — Han var Faderens Øiesteen og stod under sit 10-aarige Ophold i Kjøbenhavn i en stadig Brevvexling med sin Fader. — I et af dennes Breve fra 1825 skrev han: „Jeg „er saa gjerne hos Dig kjære Otto, baade Dag og Nat, og siger „mangen Gang til Moder, at jeg drikker mig fuld i Otto.“ — Faderen fulgte med en levende Interesse hele Sønnens theologiske Studium og bidrog ved sine Opmuntringer i Brevene ikke lidet til det heldige Resultat. Otto tog 1836 theologisk Attestats med Udmærkelse. Hans Udvikling fremmedes betydeligt ved Bekjendtskab med flere af Datidens betydeligste Mænd i hvis Familiekrede han var en velseet Gæst. — Han var en Beundrer af J. P. Mynster, hvis Prædikener han aldrig undlod at høre og i Brevene til Hjemmet at meddele. — Det inderlige Forhold mellem Faderen og ham, belyses bedst ved et Par Breve fra den Tid, da han med Glands havde bestaaet Examen artium og begyndte sit Studium.

Frørup 1825 Mai.

„Kjære Otto! Vi have savnet Dig og savne Dig endnu. „Dagen efter din Bortreise havde alle Lindene udenfor vore „Vinduer saa smukt udfoldet deres lyse grønne Blade og Taa- „rup Lunden saae jeg Tirsdagen derpaa i al sin Herlighed. Og „Du havde jo ikke engang været i den „gamle“ Have, i min „kjære mørke Gang. Kan det fornøje Dig, vil jeg gjerne fre-

„qventere Sibberns psykologiske Forelæsninger med Dig
 „hver Dag her paa mit Kammer, naar Du vil lade mig vide,
 „hvorvidt han omtrent kommer i hver Time. Jeg er saa gjerne
 „hos Dig kjære Otto, baade Dag og Nat! Du maa vide, at
 „de af mine Breve, som jeg aldrig skriver og som Du aldrig
 „faaer at læse, de, som datere sig om Dagen fra den mørke
 „Gang i Haven, og om Natten fra min Seng, ere de længste,
 „indholdsrigeste og hjerteligste.“ — --

Af et andet Brev 1826:

„Andreas Murmester med Tilbehør plager og driller mig
 „i disse Dage i den Grad, at han ikke levner Os Ro eller Sted
 „til at skrive; men just derfor vil jeg søge Ro og Rum til at
 „sige Eder idetmindste dette, og sender Jer, Dig og Frederik
 „og gennem Jer alle de Andre, der saa kjærligt har tænkt paa
 „Os d. 20de og 21de Mai, vor Hilsen i Kjærlighed og hjertelig
 „Tak. Jeg fik en Pakke fra Mynster. „Han sender mig“ —
 „skriver han „igjen en lille blaa eller grøn Bog, mest for at jeg
 „skal have de smaa Bøger komplette, men ogsaa for at lade
 „mig vide, at han tænker paa mig.“ — — Hvis jeg var i Kjø-
 „benhavn vilde jeg gjerne hver Dag tale med Dig, om hvad Du
 „hver Dag har hørt — ja jeg kunde endogsaa have Lyst til
 „at gaae paa Collegier med Dig.“ —

Otto Laub skrev fortræffelige Breve, og har i disse selv fortalt sit Levned, og tillige belyst Livet ikke blot i hans eget Hjem men ogsaa det gamle Hjem i Frørup Præstegaard.

Efterat Otto var bleven Candidat — og endogsaa forinden — var han nødt til at give Information; enkelte Steder privat (Haxtausens), men mest i Skoler (Krarups, Foersoms, Jfr. Lindes), indtil han 1834 blev kaldet til Præst i Ryslinge. Her virkede han til 1845, da han blev forflyttet til Brahetrolleborg og Krarup, hvor han virkede til 1854; samme Aar udnævntes han til Biskop i Viborg. — Efterat han, paa Grund af Svagelighed, havde taget sin Afsked 1878, levede han sine sidste Aar i Kjøbenhavn, paa Vesterfælledvei No. 14 sammen med Rester af den gamle Slægt, Onkel Frederik, Tante Rine og Tante Line. — Ved Universitetets 400 aarige Jubelfest 1879 blev han hædret med Udnævnelse til Dr. theol. Han døde 1882 og ligger begravet i Viborg. — Han var 1826 blevet forlovet med en Datter af Stiftsprovst Hans Peter Tostrup i Odense, Susanne Charlotte Hedevig, født 1807. — (Hendes Søster Pet~~ra~~ var

gift med Justitsraad Ostenfeld i Odense). Jeg mindes baade ham og hende fra min Barndom i Aarene 1828—30, naar han og Broderen Wilhelm om Torsdagen kom til os paa Nørrebro og spiste til Middag sammen med H. C. Andersen, der dengang var en fattig vordende Poet. Wilhelm gik med høje Flipper, som jeg altid havde Lyst til at faa Fingre i: „Fætter Winhempel maa jeg bøjte dine Papirer.“ — Otto var rastløs, altid i Bevægelse og lignede deri sin Moder, som han ogsaa af alle Børnene var den der var kommet til at ligne hende mest. Han var praktisk, besørgede sin lille Præstegaardsavling selv ved Hjælp af en flink Karl, Hans Mikkelsen, elskede og dyrkede Musik — hvad der gik i Arv til Børnene — og var et Menneske, der fik Tid til Alt. — Da han var blevet kaldet til Ryslinge, holdt han Aaret efter 1835 d. 22. Mai Bryllup, som stod i Frørup Præstegaard, ligesom de 2 Søstres Bryllupper samme Aar. — De levede et sjældent lykkeligt Ægteskab dels i Ryslynge og dels i Haagerup Præstegaard. Paa et Besøg hos Vennerne, Provst Knudsens i Gislev i Foraaret 1855, blev Sanne alvorlig syg, saa at der ikke kunde være Tale om, at hun kunde bringes hjem til Haagerup; Otto var netop blevet udnævnt til Biskop. Han kom til Gislev og var hos hende til det Sidste. Hun døde en skøn og salig Død, ved sin fulde Bevidsthed, efterat hun havde sagt Tak til Alle og sidst til ham der havde været hendes bedste Ven her paa Jorden (d. 22. Mai 1855). Hun blev begravet paa Brahetrolleborg Kirkegaard.

Det 2det Tvillingepar fra Frørup var *Johan George Christoffer* og *Frederik Ludvig Erasmus*. De bleve begge fødte paa Fødselsstiftelsen i Kjøbenhavn d. 5te April 1807. — George, der var den sundeste og livligste, valgte, efter sin Konfirmation i Hjemmet, Søen og kom med et af Huset Puggaards Skibe i udenrigs Fart. Senere blev han Fører af Briggen Zampa, der tilhørte Handelsfirmaet Knauer i Altona. — Han blev tidlig forlovet med Severine Petrine Haae, en Datter af Forligelseskommisair og Fæster Søren Haae af Sludegaard i Frørup Sogn, f. d. 5. April 1813. — De havde færdedes sammen som Børn og vare fra Barndommen knyttede til hinanden — men Forlovelsesaarene bleve mange før de omsider kunde holde Bryllup d. 17. April 1844. Der var bygget et lille Hus til dem paa Sludegaard (Rines Hus), hvor de flyttede ind som Ægtefolk. Strax efter Brylluppet rejste George til Vestindien, paa hvilken Reise hans Kone fulgte ham. Hun var et prægtigt Menneske, sand af Væsen sand

og klar af Tænkemaade og besad en Aandsnærværelse som faa. Som ung Pige var hun livlig og glad og sang næsten altid ved sit Arbejde. Hun havde en smuk Sopranstemme og var uudtømmelig i Bønderviser. — Med Aarene kom der en vis vemodig Stemning over hende, forbunden med en stor Elskelighed. — Hendes Ægteskab var lykkeligt, men det forundtes hende aldrig at være længere Tid sammen med sin Mand; det var et stadigt „Mødes og Skilles“, da han uafbrudt var paa Reiser; hun levede altid imellem Længsel, Ængstelse og Haab.

Paa sin sidste Reise med Skonnerten „Phœnix“ fra Kjøbenhavn blev han som syg bragt i Land paa Gibraltar, hvor han døde paa et Hospital d. 13. Aug. 1855, og ligger begravet. Da Otto Laub var blevet udnævnt til Biskop, og samme Aar mistede sin Kone, fulgte Tante Rine, — saaledes som hun kaldtes i Slægten — med til Viborg Bispegaard for at styre hans Hus og være Moder for hans Børn, en Gjærning, som hun tilfulde udførte. Hun kunde finde sig til Rette i den jevne som i den fine Kreds og hævdede sin Stilling i Viborg Bispegaard trods Nogen. Hun blev meget for Mange.

Georges Tvillingbroder *Frederik Erasmus* var allerede som Barn svagelig og, i Modsætning til Broderen, stille af Væsen. Efter at være blevet undervist i Hjemmet og konfirmeret, kom han i Apotheker-Lære hos Apotheker Groth paa Vejsenhusapoteket i Kjøbenhavn, blev pharmaceutisk Candidat og senere Provisor og Bestyrer af Svaneapoteket, der tilhørte *M a d a m B a a g ø e*.

Han var et sjældent, godt og elskværdigt Menneske, som Alle maatte holde af og som mindede meget om sin Moder. Han kom med Broderen Otto en Del om i kjøbenhavnske Familie-kredse, og var saaledes en stadig Gæst i mine Forældres Hus; ligesom Broderen, var han en ivrig Tilhører af Mynster. Han skrev fortræffelige Breve hver Ugedag til sit Hjem, som jevnlig indeholdt Uddrag af Mynsters Prædikener fra Søndagene, og som til stor Glæde for Alle bleve læste højt af hans Fader. Ligesom Broderen blev han tidlig forlovet og det med en Søster til dennes Kjæreste, Arngoth Sophie Haae, født 1811, der tillige med en yngre Søster Caroline siden 1835 boede i Frørup Præstegaard og hjalp til ved Husholdningen. Forlovelsestiden varede i flere Aar, men endelig blev Udsigt til, at de kunde holde Bryllup. Der skulde oprettes et nyt Apotek i Landsbyen Ringe i Fyen og Frederik fik Privilegiet.

Imidlertid var Arngoth, som altid havde været svag og skrantende, blevet lagt i Kur hos Dr. Frisch i Nyborg. Men hendes Tilstand forværredes, hun kom tilbage til Frørup og Sygdommen tog i den Grad Overhaand, at Døden indtraadte d. 28. Mai 1855. Hun var et sjældent, trofast, opofrende og kærligt Menneske, som kjendte de Fattige og Syge i Frørup bedre end nogen Anden. Frederik, som laa syg i den ene Ende af Huset, medens Arngoth døde i den anden, opgav efter hendes Død det Hele. Han afstod Privilegiet og bar sit Kors i Taalmodighed og Ydmyghed. Han skrev til Chr. Mynster „Gud lad mig kunne bære mit Kors som hun elskede sit!“ Da det gamle Hjem i Frørup opløstes, fik han sit Ophold hos sine Sødskende, paa Sludegaard, i Middelfart, Langaa, Viborg, Vesterfælledvei og Refsnæs Pæstegaard, hvor han hos Broderdatteren Sofie, gift med Pastor William Kjærbo, levede sine sidste Dage. Her døde han d. 4. Juli 1887.

Alle i Slægten elskede gamle „Ole Menne“, der var den Længstlevende af Børnene fra Frørup. — Søsteren *Susanne Louise* var født i Frørup d. 31. Decbr. 1808. Hun fik, ligesom hendes yngre Søster (Lene), al Undervisning af Faderen og Tante Hanne, og blev i sin Ungdom forlovet med Johan Haae fra Sludegaard, en Broder til Arngoth. — Denne Gaard var en Avlsgaard under Baroniet Holkenhavn, beliggende mellem dette og Frørup. 1809 kom Forligelseskommisair Søren Haae til Sludegaard og fik den i Arvefæste efter Formanden L. Bondo's Død. Han havde været Forpagter paa Gyldensteen, hvor Sønnen Johan var født d. 2. Juli 1806. — Da han døde, beholdt hans Enke Margrethe Juliane Gaarden, som blev styret af Sønnen Johan, og boede her til sin Død d. 1ste Octbr. 1835, sammen med sine Børn, 1 Søn og 3 Døttre (Arngoth og Rine fødte paa Sludegaard og foran omtalte) og Caroline ligeledes født paa Sludegaard. Beboerne her bleve snart kjendte med Frørup Præstegaard, Børnene fra disse to Steder voxede op sammen, Venskab blev knyttet og længere hen i Tiden inderligere og faste Forbindelser. Sønnerne George og Frederik fra Præstegaarden bleve forlovede med Døttrene Rine og Arngoth fra Sludegaard, ligesom Johan blev forlovet med Sanne, en Datter fra Frørup. Da Johans Moder („Moer Grethe“ kaldet af Slægten) døde d. 1. October 1835, var der ingen Grund til at udsætte Bryllup længere, og d. 20. Novbr. 1835 førte Johan sin unge Kone til Sludegaard. — Mærkeligt nok fandt der 3 Brylluper Sted 1835 i Frørup Præ-

stegaard, Ottos og Sanne Tostrups d. 2. Mai, Lenes og Zeuthens d. 30. Septbr. og nu Johans og Sannes d. 20. Novbr., som der stod i Visen til det sidste Bryllup:

„At Tallet „Tre“ er godt, det see vi bedst,,

„Tre Gange holdt i Aar vi Bryllupsfest.“

(Vilhelm og George skrev Viser til alle tre Bryllupper). — Sludegaard var Gæstfrihedes Hjem. Johans og Sannes Ægteskab var barnløst, men Ingen elskede Børn som de, og saavel Broder som Søsterbørn modtoges af dem i Aarenes Løb med aabne Arme, og kunde ikke hænge stærkere ved deres egne Forældre, end de gjorde ved „Tante Sanne“ og „Onkel Johan“; Sludegaard var for dem det „bedste Sted i Verden“. Sanne havde fra Hjemmet faaet den samme Aandsdannelse, som alle Frørupe-Børnene fik. Hun var en dygtig og praktisk Husmoder og blev en opofrende og trofast Hustru. Johan var en helstøbt Personlighed, sand og ægte i sit Væsen, beskeden, og trofast som Faa. Han havde et aabent, mildt Ansigt og et Par blaa Øine fulde af Kærlighed. Dertil var han en dygtig og flittig Mand i sin Gærning, en Raadgiver og Støtte for Mange, og i Besiddelse af almindelig Agtelse og Tillid. Han var en god Husbond og tog ofte selv Haand med i Arbejdet, enten det var i Marken eller hjemme; mangen Gang hjalp han Smeden i Gaardens lille Smedie ved Indgangen til „Heldehave“, naar noget af Gaardens Redskab skulde gøres i Stand. I sin tidlige Ungdom mistede han sin fulde Førlighed paa Grund af en Benskade, hvad der gav ham en haltende Gang; men det forhindrede ham ikke i selv som Ældre at danse med ved Høstgilder og Julegilder. Iblant Sønnerne fra Frørup var han særlig knyttet til Otto. Han havde været en kærlig Søn mod sin Moder, og hans Natur fornægtede sig heller ikke ligeoverfor Søsteren i hendes Enkestand, ligeover for hendes 2 Dreng og i en sjælden Grad ligeoverfor hans gamle Svigermoder Tante Louise, som levede sine sidste Dage hos ham og Sanne i „Rines Hus“, pleiet og elsket af dem begge.

Sludegaard, det gamle „Sluthe“, allerede omtalt 1323 og 1521 forlenet til Laurids Brockenus, var dengang — og saalænge Johan levede — en meget gammel og brøstfældig Gaard, med 244 Tdr. Land, men trods sin Skrøbelighed og Tarvelighed hyggelig som faa. Den bestod af en Del Længer og Udbygninger samt et lille Stuehus, straatækket, som alt det Øvrige, og med bitte smaa Vinduer. Naar man igjennem den lave Indkjørselsport

kom ind i Gaarden, laa Stuehuset i Baggrunden ligefor; til venstre stod et gammelt Kastanietræ, som heldede ud over Gaardspladsen og hvori Madklokken hængte. Indgangsdøren, lille og lav, førte ind i en stenbelagt Gang eller Forstue, med en Dør ud til Haven. Til højre laa Dagligstuen, hvor man gik et Trin ned, og til venstre førte en Dør til Storstuen, hvor man maatte et Trin op. Begge disse Værelser indtog hele Husets Bredde, og havde Vinduer ud til Gaarden og Haven. — I Dagligstuen stod til højre for Indgangen et gammelt Egetræs Chatol med flad Klap, til hvilket Johan gjerne stod og lænede sig, naar han var kommet ind i Stuen og havde lagt sin Kaskjet paa Chatollet, og sat Stokken i Krogen. Til venstre for Indgangsdøren stod en Sofa, over hvilken hængte 2 Lithografier af St. Knudskirken i Odense, foran den stod et stort Divanbord. — For Enden af Sofaen var en høirygget Lænestol, over hvilken hængte et Danmarks Kort og ved Siden af i Krogen stod et smukt Bornholms Stueuhr med Metalskive og i Egetræs Kasse. Paa den modsatte Væg hængte over et mindre Bord 12 kolorerede Billeder i Ramme der forestillede forskellige Dyr. I Krogen stod et Hjørneskab. Paa Pillerne mellem Vinduerne var anbragt 2 smaa Kommoder med gammeldags Speile over og paa en Forhøjning ved et af Vinduerne til Gaarden stod en Lændstol, Sannes sædvanlige Plads; udenfor gik Duerne paa en Hylde, hvor de bleve fodrede. Pragtstykket i Stuen var den gamle store ottekantede Kakkelovn, der var støbt paa et Jernværk i Norge og af Søren Haae ført med fra Gyldensteen. Den var 2 Alen og 1 Kvarter høj og stod paa 8 søileformede, massive Malmfodder, ligesom den paa Hjørnerne var forsynet med tilsvarende Kugler til at varme Hænderne paa. Paa det Sidestykke, hvor Døren fandtes, var et Hautrelief-Billede af Fanden, som holdt begge Hænderne i en flammende Ild, med Indskrift:

„Bevar dine Hender

„Fra dett Du ey kender.“

Paa de to større Sideflader var Billedet af en Mand, som favnede en Kvinde, der holdt en Stegepande over Ilden, med følgende Indskrift:

„Jeg slaar Dig med Haanden —

„Lad Lefleri fare!

„Det brændis i Panden,

„Jeg suier min Wahre.“

Overdelen af Kakkelovnen var beklædt med en stor Kobber-

plade, fra hvis Midte et Rør førte op i en Tromle, af langt yngre Dato end Kakkelovnen, og derfra ud med et Knæ gennem Væggen til Skorstenen. I Krogen ved Døren ud til Kjøkkenet hængte Johans Pibebræt med alle hans Piber. Fra Dagligstuen førte en Dør ind til Sovekammeret. — Ude ved det store Køkken laa et Værelse, i sin Tid „Rines Kammer“, hvis Vindue vendte ud til en lille Baggaard, hvor „Nyborg“ (W. C.) laa.

Haven, som var meget stor, var Sannes Stolthed. — Den var anlagt paa en stor Skraaning og begrænsedes mod Syd af en stor Tørvemose. — I Enden af Stuehuset, med Dør ud til Haven, var Johans Værksted. — Tæt udenfor Gaarden laa „Hesselberg“ og „Heldehave“, to Smaaskove med enkelte gamle Træer og meget Underskov.

Da Johan førte Sanne fra Frørup Præstegaard til Sludegaard, flyttede hans Søstre Arngoth og Line derop, for at bøde noget paa Savnet af Sanne, saameget mere, som Præstegaardens anden Datter Lene ogsaa var taget til sit eget Hjem i „Grimstrup“; Rine blev derimod paa Sludegaard, og vedblev at styre Mejeriet. — Som omtalt, var hun i sin Ungdom meget livlig og havde en ypperlig Sangstemme; det samme var Tilfælde med Johan, der elskede Musik, (han havde i sine unge Dage blæst Fløite) og begge havde et stort Repertoire af Folke- og Bønderviser. Jeg mindes saaledes Begyndelsen af et Par. Der var en, som Johan sang meget morsomt: „Wohlan, wohlan. der Alles fifan. En Dokter wolle werden, der alles kurirt“, og en anden: „Om du mig drukne vilde udi en Skefuld Vand, saa kan jeg Dig forsikre, Du brugte ej en Spand. Du er at ligne ved, et Træ som Blomster bærer, men ingen Frugter gier.“ Ligeledes en som hørte til Rines Repertoire: „Banke, banke Hvislepibe, ifjor gik Du i Stykker, i Aar skal Du holde osv.“ Det var fra en gammel Røgter Hans Persen, hvem jeg hørte, da jeg var derovre første Gang, at de havde disse Bønderviser.

Johan Haae, som i sine unge Dage havde Tilnavnet „den bomstærke Mand“, havde intet stærkt Bryst, hvad der senere hen yttrede sig i en ofte voldsom og ængstelig Hoste. I Midten af Halvtredserne, tog Sygdommen overhaand og Tilstanden blev mere og mere betænkelig. Saa slog en Lungebetændelse til og d. 18. August 1857 døde han, efteraf hans trofaste opofrende Sanne havde pleiet ham i Kjærlighed til det Sidste. Han døde som han havde levet, mildt, rolig og i en stærk og fast Tro. — Sanne blev

boende paa Sludegaard, som hun styrede ved Hjælp af en Forvalter, Søstersønnen Henrik Zeuthen, og flyttede først 1875 derfra og bosatte sig i Middelfart sammen med sin Svigerinde Caroline Haae og sin Broder Frederik. Her døde hun allerede Aaret efter, d. 21. Februar 1876, og ligger begravet paa Frørup Kirkegaard ved sin Mands Side. — Den Næste i Børnerækken fra Frørup Præstegaard var *Magdalene Hedvig Johanne*, født d. 28. Januar 1814. Hun var næppe 20 Aar da hun blev forlovet med Magister Ludvig Bang Zeuthen, Søn af Præsten Zeuthen i Skamby og Hustru Marie Magdalene Steffens, Søster til Henrik Steffens. Han var født d. 4. August 1805, blev Student fra Odense Skole 1822, tog theologisk Embedsexamen 1826, blev Aaret efter Alumnus paa Borchs Collegium, tog Magister Conferents 1833 og reiste med offentlig Understøttelse til Tyskland (hvor han besøgte sin Onkel Steffens i Breslau) og Italien. Han blev kaldet til Præst i Grimstrup 1835 og holdt samme Aar d. 22. Mai Bryllup i Frørup. 1842 blev han forflyttet til Tømmerup, 1849 til Sorø og 1861 til Fredertcia; 1854 havde han taget Doktorgraden. Han stod i et nøie Venskabsforhold til Otto Laub, hvem han første Gang traf paa et Julebal hos Mynsters 1824, og ved hvem han lærte sin tilkommende Hustru og hendes Slægt at kjende. Han var eneste Søn og havde 3 Søstre, hvoraf de to bleve gifte, den ene med Præsten Helms i Asminderød, den anden med Præsten Knudsen i Gislev; den tredie forblev ugift. Zeuthen var en overordentlig behavet og kundskabsrig Mand; der var noget Fast, Stærkt og Helstøbt ved ham; Otto Laub lignede ham ved en Egestamme. Han var varmblodig men ikke mindre varmtfølende og nød stor Anseelse saavel som Videnskabsmand som Præst. Hans Hustru var ham en sjælden trofast og begavet Medhjælp til Opdragelse af deres Børn. Zeuthen døde d. 30. August 1874, hvorefter hans Enke flyttede til Kjøbenhavn, hvor hun levede til sin Død 19. August 1887, og ligger begravet ved sin Mands Side paa Fredericia Kirkegaard.

Den Sidstfødte af Børnene fra Frørup var *Hans Jørgen Trojel Laub*, født d. 1. Juni 1817 og opkaldt efter Raadmand Hans Jørgen Trojel i Odense. Ligesom sine Sødskende fik han sin første Undervisning hjemme, kom derefter i Horsens lærde Skole (i Huset hos Rektor Dr. Müllertz), hvorfra han blev Student 1838. Ligesom Faderen og Broderen *Otto* blev han strax Alum-

nus paa Ehlers' Collegium og tog sin theologiske Embedsexamen 1844 med bedste Karakter, hvorefter han kom til Frørup, hvor han blev sin Faders Medhjælper og 1846 personelle Capellan. Aaret efter Faderen Død 1849 blev han kaldet til Langaa og Øxendrup Menigheder, ikke langt fra sit gamle Hjem. Han blev d. 19. Octbr. 1850 gift med Frk. Ernstine Deichmann Linneman, en Datter af Kammerraad L. Linneman i Veile, hvis Bekjendtskab han havde gjort hos Pastor Nielsen, hans Faders Eftermand i Frørup, for hvis Døttre hun var Lærerinde.

Han havde fra Dreng af beholdt noget Stift og Tilbageholdende i sit Væsen, men havde lige som hans Sødskende et varmt og trofast Hjerte og vandt Alle som lærte ham at kjende. En alvorlig Sygdom nødte ham 1862 til at tage Capellan (cand. Langballe); Aaret efter døde han d. 12. Jan. Efter hans Død flyttede Ernstine med Pigebørnene til Veile; Sønnen Thomas kom i Huset hos Zeuthens i Fredericia, hvorfra han blev Student. Hans ligger begravet paa Langaa Kirkegaard ligesom ogsaa Ernstine. — Det synes som om et spredende Element har fulgt den *Laubske* Slægt, naar man seer hen til de Bortgangnes Grave. Børnene fra Frørup ligge alle spredte paa Kirkegaardene i Nykjøbing, Viborg, Gibraltar, Refsnæs, Frørup, Fredericia og Langaa. —

Frørup Præstegaard, saaledes som jeg mindes den, bestod af et teglhængt Bindingsværks Stuehus og 3 sammenbyggede straatækkede Længer, der tilsammen dannede en rummelig firkantet Gaard. Indkjørselen til Gaarden var dels igjennem en Port midt paa den ene Længe ligefor Stuehuset (særlig for Vogne fra Sludegaard, Langaa og Frørup By), dels ad en Vej der førte ind i Gaarden langsmed den nordre Ende af Stuehuset, for Vogne, der kom fra Ørbæk, Gislev, Ryslinge osv. Midt i Gaarden stod en Post, til venstre for Indkjørselsporten var en Hestestald til et Par Heste, og over Porten i Egebjælken stod udskaaret:

„Herre! Lad dine Øine til Beskjærmelse staa aabne Nat og Dag over dette Hus, som blev opbyggt ved Jesu Hjælp alene“. Anno 1699.

J. H. A.

K. P. F.

Paa en af Sidelængerne over en Halvdør til Brændehuset stod ligeledes:

„Gud bevare Huus og Hjem for al Fare, Skade og Ulykke!
Amen.“ Anno 1693.

H. Cort. Arntsen.

Anna Jensdatter.

Ovennævnte Arntsen var Præst i Frørup 1671—95; hans Eftermand, som har sat den førstnævnte Indskrift, var Jens Henriksen Acton 1695—1711.

Disse to Indskrifter, som havde været tilkalkede i umindelige Tider, fandt jeg første Gang jeg var i Frørup og friskede dem op; ingen havde kjendt dem tilforn. Stuehuset, som var lyseblaat kalkmalet, var en lang 13 Fags Bygning med smaarudede Vinduer og med 2 Indgangsdøre; den til højre, en Halvdør, førte til Køkkenet og Udenomsleiligheden, den til venstre, en rødmalet Fløjdør, var Hovedindgangen. Til venstre paa Muren hængte en Vogntrappe, og man steg 2 Stentrin op i Forstuen, der, som alle Rum i Huset, var med Bjælkeloft og hvidkalkede Vægge; Loftet var og blev umalet, saa hovedkulds var det gaaet med at faa Huset færdigt 1807. Paa hver Side af Døren vendte et Fag Vinduer ud imod Gaarden; 3 store dobbeltdørede Skabe stode ved de 2 Vægge. Til venstre førte en Trappe op til Loftet, med en Gitterdør torneden, for at afspærre Trappen for Børnene, medens de vare smaa. Til højre førte en Dør ind til Husets Dagligstue, til venstre en Dør ind til „Arngoths Kammer“ (der efter hendes Død blev „Lines“), medens de to Døre paa den lange Væg førte til „Faders Kammer“ og den i Hjørnet til venstre til „Faders og Moders Sovekammer“. I Hjørnet til højre førte en lille dækket Dør ind til et Fadebur. Naar man traadte ind i Dagligstuen, der var paa 3 Fag Vinduer til Gaarden, havde man strax til højre et stort gammelt Chatol med Opsats, der var medtaget af Ælde, men endnu smukt; Opsatsen brugtes som en Slags Buffet, da Dagligstuen, navnlig om Sommeren, blev brugt som Spisestue. Paa de to Piller mellem de 3 Fag Vinduer hængte gammeldags forgyldte Speile over Mahogni Kommoder; til venstre for Døren stod et tarveligt Bord og i Krogen et Stueuhr. Langs Væggen ligeoverfor Vinduerne stod en gammeldags Sofa med et Klappbord foran, og for Enden af den en Lænestol tæt ved Kakkellovnen, der var fra Frederik d. 4des Tid; henimod Vinduet et lille Bord, Tante Lines Sybord. Paa Væggene hængte Skilderier og Silhuetter, iblandt hvilke et Billede af Sofie, som *Otto* havde tegnet med Blyant; alt var tarveligt og simpelt, men lyst og meget hyg-

geligt. Fra Dagligstuen førte en Dør ind til „Klaverstuen“, der med 2 Fag Vinduer vendte mod Haven. Her stod en Sofa med Bord, paa Pillen en Kommode med forgyldt gammelt Speil over, og et gammelt Klaver i rødakeret Fyrretræskasse under det ene Vindue. Om Vinteren var her Dagligstue med Tæppe paa Gulvet, og Gæsteværelset ved Siden af, med 2 Fag mod Haven, var da Faders og Moders Sovekammer. Fra Dagligstuen til Gaarden førte en Dør ud til Køkkenen og Udenomsleiligheden; her var Indgang til et Kammer, med 1 Fag Vinduer til Haven; hvor gamle Ole Menne boede i den Tid han som Patient var i Frørup; det havde tidligere været Lines Kammer; fra Forstuen var en Dør ind til „Faders Kammer“. Det vendte ud imod Haven, hvortil der førte en Dør; paa hver Side af Døren var et Fag Vinduer. Kammerets Vægge vare dækkede af Bogreoler, hvor Bøger oftest stode i dobbelte Rækker. Ved den ene Væg, til venstre hen imod Vinduet, stod en højrygget gammel Lænestol, Faders almindelige Plads. Paa den modsatte Væg (ind imod Klaverstuen) stod en gammel smuk Skrivepult af Citron og Mahognitræ. Den var efter H. O. C. Zincks Død 1830 sendt fra Kjøbenhavn til Frørup, tilligemed hans gamle pletterede Skrivetøi med blaa Glas. Til højre for Døren stod en bred 2 Alen høi Reol ovenpaa hvilken „Thorvaldsens Merkur“ var opstillet under Glasdække; endvidere Christian d. 4des store Bibel i Folio og i gammelt originalt Læderbind med Spænder samt Posttasken. — Øverst paa en Reol stod en Kasse, hvori en saa godt som ny Luth; den havde en Historie, som jeg aldrig fik Rede paa. Den tilhørte Moder og var fulgt med hende 1802 fra Blaagaard; men naar nogen i hendes Paahør uforvarende kom til at omtale den, brast hun i Graad. (Johan Haae mente, at den stod i Forbindelse med Datteren Sophie, hvis Død Moder aldrig kunde mindes uden Taarer — endog mange Aar efter). Faders og Moders Sovekammer, som var det største Værelse med 3 Fag Vinduer mod Haven, laa yderst mod Husets søndre Gavl. Her stod deres to gammeldags Himmelsenge, med rundbuede Himle og blaatribede Omhæng, nogle Dragkister, et Skab, Vaskebord osv. I Husets søndre Gavl var et lille 2 Fags Kammer, hvortil Trappen i Forstuen førte; det var „Tante Hannes Kammer“, og var møbleret med smaa Møbler afpassede efter hendes lille Person. Da jeg første Gang var i Frørup, var Tante Hanne lige netop død, og Alt stod urørt i Kammeret.

En lille Himmelseng, en lille portativ Lænestol, som Arngoth arvede efter hendes Død, en lille Kommode osv. udgjorde hele Bohavet, det var nydeligt holdt; senere blev Kammeret i Sommertiden brugt som Gæstekammer. Jeg laa der oppe første Gang jeg var i Frørup da Hans blev sin Faders Medhjælper fik han Kammeret. — Saavidt Stuehuset. — Langs med dette strakte sig en stor Del af Haven, der var anlagt senere end den saakaldte gamle Have, som laa længere af Veien, men dog i Forbindelse med den nyere. Langs Stuehuset var i Faders og Moders Tid blevet plantet en Række Lindetræer, der efter Sagnet vare fra 1807, ligesom de 4 Lindetræer (de 4 Dreng), som vare plantede ude i Plainen foran Havestue-Døren. Her var dannet et Lysthus med Bord og Bænke, hvor man om Sommeren ofte drak Eftermiddagskaffen. Lindetræerne vare plantede til Minde om de 2 Tvillingepar, hvis Navne vare skaarne i Træstammerne. Denne Del af Haven, som skrev sig fra Hieronymus Laubs Overtagelse af Præstegaarden, stødte op til Landeveien, der fra Røde Mølle og Svindinge førte til Ørbæk og Gislev og videre ad Odense til. En Gang førte langs det søndre Gærde (udenfor hvilket Anders Skræps Hus laa), op til Landeveien, hvor jeg — det var 1842 — anlagde en Høi med Bænk, hvorfra Udsigt til Svindinge, Ørbækklunde osv. Anders Skræp var en mærkelig Personlighed, Stenhugger af Profession. Han havde 3 Gange været gift og sat en Sten paa sine afdøde Koners Grav oppe paa Kirkegaarden, hvori stod hugget: „Herunder hviler mine 3 Koner, hugget af mig selv.“ — Den gamle Præstegaardshave var fuld af Frugttræer og brugtes som Køkkenhave i større Stil. Her var ogsaa et gammelt Lindetræs-Lysthus, hvortil en Hasselallé, den „mørke Gang“, førte. Præstegaardens Jorder laa i umiddelbar Nærhed, hvor ogsaa et lille Stykke Skov, „Præsteskov“ var, og hvor gamle Per Henriksen og Konen Mette boede med Sønnen Henrik, der var Havekarl i Præstegaarden, og som Artillerist var med i den sidste slesvigske Krig. — Tæt udenfor Præstegaarden laa Byen Frørup. Det meste af den bestod kun af Huse, da de store Gaarde vare flyttede ud. Kirken, der ligger fra Øst til Vest, er høj, lys og stor og gjør Indtryk af at være gammel, skjønt den er bygget af røde Mursten. Hvad der er til Rest af de oprindelige arkitektoniske Dele tyder paa, at den er opført omtrent ved Aar 1400. Paa mange Steder bemærkes Ombygninger, saaledes ere begge Sideindgangene forandrede og deres

gamle Karakter forstyrret. Det oprindelige Kor er fjernet og et nyere tilbygget af samme Brede som Skibet. Indvendig viser dette sig tydeligt, ved at der ingen Korbue findes. Der er 4 otte-delte Stjernehvælvinger og en 5te i Taarnet. Ved Afbankning af Hvidtelagene i Hvælvingerne har det vist sig, at de have været decorerede, rimeligvis i den sidste Halvdel af det 16de Aarhundrede, men uden antikvarisk eller kunstnerisk Værd; Taarnet er senere bygget til og staar i Vest, Vaabehuset med Bjælkeloft mod Syd. Kirken brændte delvis 1606, men Alteret blev reddet. Det skriver sig fra Tiden 1470—80 og er et ypperlig Billedskærerarbejde af samme Mester som Alteret i Aarhus Domkirke. Den egentlige Altertavle, der kan lukkes med Fløjdøre, er en Fremstilling af Korsfæstelsen, rigt forsynet med Figurer. Den stod i Aarenes Løb forfalden og mishandlet og helt overmalet med Perlefarve. Nu er den af Professor Magnus Petersen i Kjøbenhavn restaureret i sin oprindelige Skikkelse, Figurerne rensede og gjengivne de forskellige Farver og med en Baggrund af Guld; flere af Figurerne ere Kunstværker. Paa den indvendige Side af Fløjdørene ere de 12 Apostle afmalede; den udvendige Side indeholder en Fremstilling af Lidelseshistorien, temmelig realistisk. Taarnet har 2 Klokker, den ældste bærer Aarstallet 1437. De øverste Stolestader ere fra 1612. Kirken har havt 3 mindre Altere der nedbrødes 1590. Frørup By og Omegn var rig paa Storkereeder; paa Studegaard havde der i flere Aar været en Rede paa Gavlen af en Længe; i Frørup Præstegaard var der 2 Reder første Gang jeg var der; Kirketaarnet havde ogsaa en Rede; nu findes ingen Storke ved Frørup. — I Præstegaarden blev en Storke „Peter“ overvintret et Aar — det var i Trediverne.

Naar jeg skal fortælle om Frørup Præstegaard og om Livet der, saa er det kun fra de Aar jeg lærte det at kjende og til Stadighed kom derover i Ferierne. Det var henved 40 Aar efter at de unge Præstefolk vare flyttede ind og havde sat Bo, at jeg saae dem første Gang og lærte Livet i Præstegaarden at kjende. Jeg holdt nogle Gange Dagbøger derovre, og fra Optegnelser i dem, har jeg hentet en Del af Stoffet til, hvad jeg her har kunnet nedskrive. Gamle Hieronymus Laub, (almindelig kaldet „Fader“ af Os Alle, senere „Bedstefader“ af den 2den Generation), var allerede dengang henimod 70 Aar. Han var Sjælen i det Hele, til hvem vi Alle saae op, og om hvem Alt i Præstegaarden dreiede

sig og var med den inderligste Kærlighed omfattet af Os Alle, ligesom Enhver, som kom i Berøring med ham, høiagtede og ærede ham. — Den lille Mand med det uforholdsmæssigt store Hoved, smykket med rigt kridhvidt Haar, med store og betydelige Ansigtstræk, og uendelig milde Øine, med et nobelt, man kunde sige fornemt Væsen, maatte strax gjøre Indtryk af noget Ualmindeligt. (Han lignede A. S. Ørsted en Del). Zeuthen fortæller i sin Ligtale over ham, at, naar han „i en Ordvexel var bleven „hedere end tilbørligt, da kunde *hans* Blik, hvori den rige Kjærlighed udtalte sig, udøve en Virkning paa mig, næsten af samme „Art, som Virkningen af Herrens Blik paa Peder, da denne gik „hen og græd bitterlig.“ Han havde en smuk, sonor, Talestemme med en sympatetisk Klang. Han hørte til dem, om hvem man kan sige, at de har været Meget for Mange ved deres blotte Væren. Det Udmærkede ved ham bestod fremfor Alt i en kjærlighedsfuld Modtagelighed, en levende Sands for aandelige Ting, ja for alle guddommelige og menneskelige Ting i det Godes og Skjønnes Form, en sjælden dannet Smag, saavel hvad Poesi som Musik angaaer; der var noget Frigjørende i hans Nærværelse. Vore bedste Forfattere, Digttere saavel som geistlige Talere, havde næppe nogen bedre Læser end han, og lige til det Sidste fulgte han med i Alt, og fulgte med, som den, der levede deri. Som Præst var han et personligt Udtryk for det Ord af Paulus „Uforskyldt af Naade.“ — Han var Beskedenheden selv og vilde gjerne lade Andre træde frem og virke, og i sin Kirke var han som den, der i Ydmyghed træder tilbage for „Herren“ og saaledes særlig ved Sakramenterne. Ved Barnedaaben viste sig tillige hans store Barnekjærlighed, og denne Handling, udført af ham, der kunde minde om den gamle Simeon, da han stod med Jesusbarnet paa Armen, var opløftende skjøn. Han messede ualmindelig smukt. — Hans Hustru, der af Os Alle blev kaldt „Moder“, havde været et yndigt Barn, hvorum Portraitet fra Ludvigslust noksom vidner*). Denne Ynde bevarede hun til sin Død. — Fra hendes Øine udstraalede den Glæde, Kjærlighed og Fromhed, der var hendes inderste Væsen. Hun bar med engelig Taalmodighed alle de Sorger, som i hendes lange Levetid kom over hende og hendes Kjære. Hun var en opofrende Moder

*) Det blev foræret til det yngste Barn, Hans og hængte paa Ehlers Collegium saalænge han var der, senere i Langaa Præstegaard.

for alle Børnene og en sjelden trofast, hengiven Hustru for sin Mand. Der fulgte en Fred og Hygge med hende, naar hun kom, og det var hendes, saavel som Faders største Lykke, at have alle deres Egne omkring sig i Stilhed, see dem, sende dem ud i Verden og igjen samles med dem i Glæde. Da jeg saae hende første Gang, havde hun ikke fyldt de 60 Aar, var endnu ganske rørig og rask og havde en rank Holdning og let Gang. Hun styrede tildels Husholdningen selv med Arngoth og Line som Medhjælpere. Ved Middagsbordet sad hun for Bordenden og rettede an, efter at hun først havde heftet Servietten om Fader, som havde sin Plads ved hendes høire Side; den sidst ankomne Gæst, sad ved den venstre. — Naar Fader ved Middagstid forlod sit Kammer og gik opad Trappen forbi Tante Hannes Kammer ind til „Madam Meier“, var det Signal til, at der i Køkkenet kunde rettes an. — Af Piger som tjente i Præstegaarden, husker jeg Sofie og Søsteren Kirsten, der begge omtrent betragtedes som hørende til Familien; Kirsten, der var de Gamles Pleiebarn, døde som Ung 1844. — Jeg mindes da, jeg første Gang var i Frørup, at Tante Jette og Datter ogsaa vare der, da min Fader, jeg og Wilhelm fra Nykjøbing, kom dertil fra Svendborg. Det var smukt at se de gamle Sødskende samlede, og høre dem synge deres trestemmige Sange fra Fædrenehjemmet paa Blaagaard inde i „Klaverstuen“, hvortil min Fader accompagnerede paa det gamle Klaver. — Ved Thebordet om Morgenen mødte kun de Unge og Moder, — senere kom Fader og fik sin Kaffe og nogle Stykker Smørebrød som Moder havde skaaret. Før Middag opholdt han sig i sit Kammer eller spadserede, helst nede i den gamle Have i den mørke Gang, der var hans Yndlingssted. Hans var altid hjemme i Sommerferien og var da min Følgesvend, til Sludegaard eller ogsaa til Ryslinge; undertiden fulgte Arngoth eller Line med til det første Sted. — Saa kunde der komme Besøg om Formiddagen af Fremmede: Madam Bindesbøl (Putsak) med Datteren Hanne, eller Nogle af Esbønsens i Langaa, Postmester Stork med Familie fra Nyborg, Forvalter Jørgensen fra Dyrehavegaard, Sophie Lehn, Datter af Birkedommeren i Kogsbølle, ogsaa kaldet „Gratis Lehn“, af Mænd i Sognet, som skulde tale med Fader o. s. v. Middag var Kl. 2 og, naar Fader havde hvilet et Kvarterstid, blev Kaffe drukket; om Sommeren i Lindelysthuset „de 4

Drenge“. Saa var Jens Præst i Reglen kommet med Posttasken fra Nyborg og Brevene bleve læste. De fra Grimstrup, Ryslinge og Frederik i Kjøbenhavn læste Fader høit. Fader var nærsynet, men brugte aldrig Brilller; derimod havde han altid sin gamle Sølvsnustobaksdaase ved Haanden. En enkelt Gang kunde vi blive overraskede af Otto som var ridende fra Ryslinge, eller Sluderne, Johan, Sanne og Rine, som enten vare gaaende eller kjørende. Naar de vare her, blev der altid sunget af Johan (Tenor); Hans (Bas), Rine (Sopran) og Line (Alt). De kunde mange skjønne 4-stemmige Sange: „Stille Nacht, heilige Nacht“, — „Der Abend sinkt, das Sterlein blinkt“, — „Dort sinket die Sonne im Westen“, — „Holde Liebe“, — „O sanctissima“, — „Naar i Bøgenes duf-tende Sal“ og flere af Samlingen „Orpheus.“, som det var Faders store Fryd at høre paa; undertiden sang vi Alle med, og saa kom Sofie og Kirsten ind fra Kjøkkenet og hjalp til. En stadig og velset Gæst var Drost, som var Hjælpelærer ved Skolen. Herman Bindesbøl, „den gamle Degn“ kaldet, havde Degnekaldet, men var med Aarene blevet umulig, særlig paa Grund af sin Drikfældighed. Han havde været en flink Lærer og Kirkesanger i sin Tid og var Dus med alle Børnene fra Frørup; nu drev han om som forfaldent Subject. Han gik under Navnet „Blikspilleren“, var en Broder til Bispen og Arkitekten og ikke uden Kundskaber. Nu gjorde han kun Nytte som Spillemand, naar han ved Høstgilder, Bryllupper eller Julegilder mødte med sin Violin. Han havde en fortræffelig Kone, som var meget afholdt saavel i Frørup som paa Sludegaard. Mogens Drost var født paa Langeland og havde en beskeden Stilling som Hjælpelærer. Han var Tjenstvilligheden selv og blev, især efter Arngoths Tid, Tante Lines Sekretair. Han blev en gammel Pebersvend og døde i Ellested, saaavidt jeg husker 1899 eller 1900. — Rygtet vil vide, at han engang har friet til Tante Line. — En anden tjenstvillig Aand, som om Søndagene undertiden kom til Frørup, var Delcomyn, der var Commis og Befuldmægtiget hos Kjøbmandsenken Madam Michaelsen i Nyborg, hos hvem Præstegaarden handlede i en Række Aar, hvor Præstens Vogn altid tog ind; og hvor man blev modtaget med stor Gæstfrihed og Venlighed. — Saa kom ogsaa af og til Dr. Hybner, der var praktiserende Læge i Nyborg og gamle Dr. Frischs Amanuensis, og undertiden hans Hustru, en Datter af Godsforvalteren paa

Holkenhavn, Cancelliraad Jørgensen, der havde det Valgsprog: „Den stærkeste Sæk er et Menneskes Mave.“ En Gang imellem kunde Provst Knudsen med Kone ogsaa komme i Besøg. De boede i Gislev 1 Mils Vej derfra, og vare nogle højst elskværdige Præstefolk; hos dem kom vi ogsaa engang imellem. De havde flere Sønner, som alle døde fra dem i en ung Alder. Naar jeg saa regner Tante Jette og Datteren Sanne med, som om Sommeren vare nogle Uger i Frørup, saa var dette den væsentlige Omgangskreds Præstegaarden havde. „Fader“ prædikede selv hver Søndag og Alle fra Frørup og Stude vare da i Kirke. — Sognets Folk vare ikke overdrevent flittige Kirkegængere. — Kirkesangen lededes af Degnen Bindsbøl — naar han forøvrigt var i Kirken —, Rasmussen, Skolelærer i Taarup, der i Bindsbøls Fraværelse læste i Kordøren og var bekjendt for sit mærkelige „Amen!“ og saa Drost. Søndag Morgen kom Søren Smidt — ogsaa kaldet Smøren Sidt — og barberede „Fader“; han var ellers Snedker af Profession. Saa hjalp „Moder“ ham hans Præstekjole paa og bandt hans Pibekrave og hvide Halstørklæde. Derpaa blev den gamle spidspullede Silkehat taget frem; den kom aldrig ud af Futteralet undtagen „Fader“ i Præstekjole skulde i Kirke. — „Fader“ kaldte den Mademoiselle Sontag, dels fordi den kun brugtes Søndag, men ogsaa, fordi der inde i Pullen sad et Billede af denne i sin Tid verdensberømte Sangerinde.

(Af min Dagbog): „Der skulde være Rapskilde paa Studegaard og alle vi fra Frørup vare indbudne. „Fader“ og Wilhelm (fra Nykjøbing) vare gaaede i Forveien; vi andre kjørte, 2 Vogne fulde. Da vi kom derned, saa vi Sannes smukke Have og Borgestuen, hvor der var pyntet op og dækket til Folkene. Noget efter sade vi alle samlede i Dagligstuen, hvor „Fader“ læste et Brev høit fra Frederik. Midt under Læsningen blev vi afbrudt af Folkene, som 47 i Tal kom ind En for En og gik rundt til Alle og sagde „Tak for Mad.“ — Netop som vi skulde gaa til Aftensbordet, kom Otto, der fra Ryslinge havde været ridende til Frørup, og der havde hørt, at vi vare hernede. Vi udgjorde et stort Selskab ved Aftensbordet: „Fader“, „Moder“, Tante Jette, Sanne, Arngoth, Line, Johan, Sanne, George, Rine, Wilhelm, Otto, Hans, min Fader og jeg selv. — Vi manglede kun Frederik og Grimstrupperne, for at hele Familien havde været samlet. Da vi havde spist, vare

vi et Øieblik nede i Borgestuen, hvor Folkene dandsede til Kristian Skræders Viol og gamle Røgter Hans Persen sang Viser for Os. — Dagen efter skulde Otto hjem, og vi besluttede da at kjøre med ham. — I Ryslinge Præstegaard bleve vi modtagne med aabne Arme af Sanne og hendes raske Dreng. — Præstegaarden var under Ombygning, saa vi spiste i Haven, saameget mere, som vi mødte to Vogne fulde. Jeg husker, at Stolene om Middagen bleve langede ud af Vinduet, og, da jeg skulde tage imod en stor Terrin Suppe fra Caroline (Kokkepigen), sagde hun at jeg maatte „Vutte mig, for hun var hel skikkelig fuld“ (Terrinen nemlig). Efter Middag besaa vi Kirken medens George, Rine, Sanne og Johanne gjorde Visit hos Bülovs paa Tøistrup og toge Drengene med. Otto spillede for Os om Aftenen, og lille Hans, som sad ved Siden af i sin Faders Lænestol, sang „Agnete og Havmanden“ for Os; Rine sang „Skjære Havre“ som Hans accompagnerede til. Til Slut sang vi Alle og havde en fornøielig Aften. Først Kl. 1 toge vi afsted og kom til Frørup 2¹/₂. — En anden Dag i samme Ferie gik Hans og jeg til Ryslinge og overnattede hos Poul Hansen en meget flink og oplyst Gaaardmand. —

Om Aftenerne, særlig om Vinteren, læste „Fader“ høit for Os i Klaverstuen. Saaledes hørte jeg ham blandt andet læse Freias Alter ganske mesterligt op, ligeledes St. Hans Aftenspil, enkelte Taler af Mynster, som han frem for Nogen kunde læse fængslende og deiligt. — Naar de to Gamle vare gaaede i Seng og vi hørte Moder ringe med Klokken, gik Hans, Line og jeg op til dem i Sovekammeret for at sige Godnat. Mit Hverv var da, at tænde Natlampen og Line at give Fader sit Stykke Kandissukker. Dette skete paa følgende Maade: Line holdt Sukkeret over „Faders“ lukkede Mund og sagde i Tempo: „Een—to—Torden, Tre-tretten—fjorten—.“ Med Ordet fjorten slap hun Sukkeret, som da „Fader“ opfangede idet han aabnede Munden. Saa fik vi et Kys af ham og et af Moder og gik hver til sit. —

(Af Dagbogen): Der var kommet Brev fra Georgs Rheri i Altona om at komme tilbage snarest. Det blev da besluttet at vi Alle vilde følge ham til Svendborg, hvorfra han skulde reise videre med Dampskib. — Vi vare tidligt paa Benene og Klokken 6¹/₂ samlede med „Fader“ og „Moder“ i Dagligstuen; Sluderne vare allerede arriverede. Vi vare 2 Vogne fulde — den gamle Holstensvogn maatte med — og kom betids til Svendborg,

hvor vi toge ind til Lakoppidan og fik et Værelse. Efter at have bestilt Kaffe, lukkede vi Døren af, og Sanne Haae serverede derpaa en brilliant Frokost, bestaaende af Andesteg og andre gode Sager, som vi havde med fra Sludegaard; og sultne som vi vare, toge vi for os af Retterne — Johan, Sanne, Rine, George, Hans, Line, Jfr. Lund — ogsaa kaldet „den danske Lund“ og jeg. Da vi havde spist og pakket sammen, aabnede vi Døren for Pigen, der kom med Kaffen. George vilde ikke have at Rine maatte følge med ned paa Toldboden, men, da det varede noget længe, inden Skibet kom, fik Jfr. Lund Lov af ham til at hente Rine paa Hotellet. Da George var reist, besaae vi Eckersbergs smukke Altertavle i Kirken og vare derpaa i Besøg hos den gamle Organist Simonsens Familie (Bedstefader til Niels Juul S.) som vare mageløs elskværdig og gæstfri. Da vi kom til Frørup stode „Fader“, „Moder“ og Arngoth og toge imod Os; Theodor Ostenfeldt var kommet under vor Fraværelse og Jordmodermanden var død. — Onsdag: Arngoth svovlede Flasker, Hans og jeg toge til Røde Mølle og bleve fint beværtede. — Vi kjørte Alle, Unge og Gamle i 2 Vogne til Nyborg hvor vi vare i Kirken, for at min Fader kunde lade dem Alle høre sit Orgelspil. Vi sade der en hel Time og „Fader“ og „Moder“ vare aldeles henrykte. Hans og jeg gik fra Nyborg hjem og traf Christian Skræders Dreng med Posttasken, som vi omsider fik lukket op ved Hjælp af min Uhrnøgle; der var kun eet Brev, fra Mynster til „Fader“. Dagen efter toge vi til Odense for at hente Zeuthens, (Hans, Rine, Line og jeg) passerede Rosted Kro, Fraugde og naaede i Behold Odense, hvor vi toge ind til Justitsraad Ostenfeldt. — Her gjorde jeg Bekjendtskab med Harald Ostenfeldt. — Saa kom da Zeuthens, som jeg saae for første Gang; men vi vare ikke længe fremmede for hverandre. — Drengene Frederik og Hjeronymus bleve strax gode Venner med mig og baade Zeuthen og Léne drak Dus med mig ved Middagsbordet. Paa Hjemveien til Frørup bleve Drengene søvnige; Frederik var den, der holdt sig længst vaagen. — Da vi kom til Præsteskoven bleve de vækkede af Lene, for at være livlige naar vi kom til Frørup. Da Zeuthen og Lene med deres Dreng kom ind i Dagligstuen blev de modtagne med usigelig Glæde og aabne Arme af „Fader“ og „Moder“ som endnu vare oppe. Hjeronymus havde nogle Mandler, som han delte ud til Os Alle med straalende Øine. Dagen efter kom Otto

med sine 2 Dreng, og de 4 Fættre vare strax Kammerater. Hjeronymus Z. sagde til den anden Hjeronymus: „Hedder Du ogsaa Fætter Hjeronymus — for jeg hedder ogsaa Fætter Hjeronymus.“ Efter Middag tog vi Alle til Sludegaard, og havde en fornøielig Aften der; Fripon trakterede Os med Lopper. Arngoth fulgte med Otto og hans Dreng paa Rapsvognen til Frørup; Zeuthens Dreng blev paa Sludegaard. Dagen efter gik Hans, Lene, Line og jeg fra Frørup til Sludegaard og traf Sanne med Drengene i Haven; vi rystede Pæren ned til Fryd for Frederik og Hjeronymus. — — Om Aftenen i Frørup sang Lene for Os og vadskede sine Dreng i et stort Kar Vand i Kjøkkenet; „Willemoes“ (Hjeronymus) fik Klaps paa Enden. — Drost var hele Dagen i Frørup Præstegaard. — Næste Dag kørte vi Alle (∴ Zeuthen, min Fader, Hans, Drost, Johan og begge Drengene) til Stranden. Medens Fader laa i Lyngen og nød Hvilen, vare vi andre allesammen i Vandet. Jeg havde Frederik Z. paa Ryggen og vadede ud med ham til hans Fader, som tog imod ham og gav ham et Par Dukkerter. Paa Hjemturen havde vi en Leile fyldt med Søvand med Os hjem til Zeuthens Hænder; da vi kom til Frørup vare Esbensen der. Lene, Arngoth, Line, Hans og jeg sang Kvartetarier i Haven. Jeg hørte ved den Leilighed Arngoth synge „Zu Bett“. Lørdag red jeg til Ryslinge og var der hele Dagen; i min Fraværelse havde de Andre alle været paa Glørup. Søndag prædikede Zeuthen og vi vare Alle ovre i Kirken og hørte ham. Om Mandagen kom Fru Saxtorph med 2 Sønner fra Kjøbenhavn.

(Af en Dagbog fra en senere Sommerferie):

— Da Postdamperen var gjort fast ved Bolværket i Nyborg spurgte jeg mig for om Tante Jettes Bopæl, og fik da at vide, at hun og Sanne vare i Frørup; jeg begav mig derfor strax paa Marschen til Sludegaard. Jeg havde ikke været derovre siden 1842 og meget var blevet anderledes. Frederik, hvem jeg ikke tidligere havde levet sammen med i Frørup, men destomere i Kjøbenhavn, boede nu i Præstegaarden. Hans var blevet Candidat og hjalp sin Fader i Præstegjærningen, og Slægten var blevet forøget med 5 Nyankomne, deriblandt Rines og Georges Dreng Søren, som var til stor Glæde, ikke blot for Rine, men for de Gamle i Frørup, og for Sanne og Johan. Jeg blev modtaget med aabne Arme af dem Alle og var sammen med de Andre i Færd med at gaae løs paa

Sannes deilige Tykmelk, da Rine hurtig kom ind. Hun var løbet ud, da hun saae mig gaae forbi Porten, i den Tro, at det var George, fra hvem hun lige havde faaet Brev om hans Ankomst til Altona; hun blev jo lidt lang i Ansigtet da hun saa at det var mig. Da vi havde spist, fulgte jeg min Moder og Line over for at see hendes Dræng, som var i sin Vugge. Jeg skulde ikke blot see hans Ansigt, men Rine viste mig ham i hans hele Positur med de smaa nysselige Buxer paa. — Jens Dyr kjørte Frederik, Tithon*) og mig til Frørup; da vi nærmede Os Præstegaarden vilde Frederik have, at jeg skulde lægge mig ned bag i Vognen, for at narre dem, men Sofie gjenkjendte mig strax, da hun kom med Vogntrappen. Tante Jette og Sanne toge imod Os, og inde i Dagligstuen sad „Fader“ paa sin gamle Plads og modtog mig med de Ord: „Naa, det var rart, at Du igjen kom over til Os, „Moder“ længes efter Dig!“ Hun var gaaet i Seng, men jeg var strax oppe hende ved Sengen. Da saa „Fader“ ogsaa var gaaet i Seng og havde ringet, gik Line, Hans og jeg derop og, som for 4 Aar siden, gjorde jeg Natlampen istand, og hørte atter det gamle „En—to—Torden“ — Jeg laa den Nat i Arngoths gamle Kammer, der nu var Lines. — Jeg var oppe næste Morgen før 7, men traf allerede „Fader“ i Klaverstuen ved sin Kaffe og sit Smørrebrød. Jeg havde rigtig Leilighed til at see paa ham i Dag, men kunde ingen Forandring spore i de 4 Aar. „Moder“ kom lidt efter; hun havde i de sidste Dage været mindre rask, men blev flink efter et Par Dages Forløb. Alt var uforandret ved Thebordet: „Moder“ og Tante Jette i Sofaen, „Fader“ paa sin Stoel ved Kakkelovnen, Frederik paa Moders Plads i Sofaen, indtil hun kom ind, Hans ved Klaveret og Drost, som den Morgen drak The med Os, stod lige op; det var hans Yndlingsstilling. — Kort efter kom Bindsbøl efter Aviserne; jeg troer det var een af de faa Dage, han ikke var fuld. Efter Theen gik jeg op paa Kirkegaarden for at see til Arngoths og lille Kirstens Grave. — Efter Middag kjørte Frederik, Tithon og jeg til Stranden, en Tur, hvor

*) Tithon var Onkel Frederiks trofaste Ledsager. Var Hunden en Aften løbet bort, og ikke til at finde naar Frederik gik i Seng, maatte Jens Dyr kalde paa den ude i Gaarden for at faa den ind, førend Gangdøren blev lukket. Det foregik paa følgende Maade: Jens Dyr (kalder): „Tithon! — Tithon! — lille rare Tithon! (med blidere og blidere Betoning), og saa efter en Pause med halv Stemme: „Aa lig min M . . .“.

jeg stadig fulgte Frederik. Paa Tilbageveien vare vi inde paa Sludegaard, saae Sannes mange smukke Blomster, og de Forandringer, der vare foregaaede med Haven. Jeg savnede strax det store Pæretræ. — Johanⁿ var i Aktivitet ved sin nye Længe, hvor den nye Hestestald til 12 Heste var færdig. Da vi igjen kom ind i Stuen sagde den smaa Søren Johan Os Godnat og kom i sin Vugge. Frederik og jeg gik til Frørup med Tithon i Spidsen og mødte ved Niels Vævers Hus Hans, Line, Drost og Sanne Peiter, der vare gaaede Os imøde i det deilige Veir. Om Aftenen var jeg med oppe at sige Godnat til de Gamle. — Jeg blev næste Morgen vækket Kl. 6 af Frederik der stod ved min Seng, med Kaskjet paa, Pibe i Munden, Stok i Haanden og Tithon i Hælene, for at faae mig ud paa Morgentur før The. Vi gik ud til Præsteskoven i det deiligste Sommerveir. Paa Veien fik han den dristige Idee at ville bilde Mette ind, at jeg var den lille Søren Johan som var født for 4 Maaneder siden, men den „Pisallike“ vilde hun dog ikke bide paa, endskjøndt hun har taget mange af Georges Historier for gode Varer, f. Ex. den, at Puddersukker bliver gravet op af Grusgrave i Vestindien. — Jeg hørte den Dag Hans første Gang prædike, og syntes udmærket om hans Tale; han var ikke ordineret endnu, saa „Fader“ forrettede selv Altertjenesten og lyste Velsignelsen. Bindsbøl sang en rædselsfuld Bas i Kirken. — Om Eftermiddagen gik Hans, Drost, Johan, Line og jeg til Regisse Kilde og lagde Skillinger i Svindinge Fattigblok. Da Posten kom, var der Brev fra George, at han kom Onsdag, og glad blev Rine og vi Andre da med. Desuden var der Brev til Line fra Lene. — Om Aftenen læste „Fader“ høit af Øhlenschläger for Os. — Næste Formiddag traf jeg „Fader“ i Klaverstuen ved Klaveret med Bellmans Sange for sig; han holdt Noderne i venstre Haand og spillede Melodien med høire. — Der var en af Sangene som han var indtaget i („Storm och böljor tystna ren osv.“), som jeg maatte synge for ham.

Den 22de Juli kom George og overraskede Os Alle. „Fader“, „Moder“ og alle vi Andre sade i Dagligstuen, da han traadte ind af Døren. Rine havde ladet lille Marie faae Søren ind i Arngoths Kammer, for at George i sin Glæde ikke skulde knuge ham i Stykker. — Saa kom hun da ind med ham og da George saae ham, blev han ellevild af Glæde og foer hen og kyssede Drost, der lige var kommet ind af Døren. Lidt

efter kom Johan kjørende og snart sade vi alle omkring George med Rine ved sin Side og Drengen paa Skjødet, og hørte ham fortælle. Frederik skrev et Brev til Haagerup for at melde Georges Ankomst, som Christian Skræder red med. Efter Middag kjørte Johan, Sanne, George og Rine til Sludegaard og, da vi sade ved Aftensbordet, kom Otto og Sanne fra Haagerup. — Næste Morgen Kl. 6 blev jeg vækket af Frederik, for at følge med ham til Ørbæk og tage imod Ottos Dreng Hjeronymus og Hans, der skulde tilbringe Ferien paa Sludegaard. Efter at have ventet et Kvarterstid, kom Vognen fra Haagerup med dem og deres Lærer Hr. Teilmann og en Organist Hansen. Drengene fulgte saa med Os til Frørup medens Lars Præst bar deres Tøi. — Om Formiddagen havde „Fader“ George, Rine, Line, Frederik, Tante Jette og Sanne til Alters; „Fader“ holdt en vidunderlig deilig Skriftetale. Om Eftermiddagen kjørte Frederik til Stranden og fik Følgeskab af mig og Drost; ved Sludegaard toge vi Johan og Ottos Dreng med Os. En deilig Aften i Præstegaarden. — Jeg laae den Nat hos „Blikspilleren“. — Søndag: Sanne fik Brev fra Carl Thomsen, som anmeldte sit Besøg. — I Frørup fik de Besøg af Ernst Clausen med Søn; de bleve til Torsdag og kjørte med „Smørpidskeren“ til Haagerup. — Samme Dag havde Hans Begravelse i Kongshøj, hvor Frederik og jeg hentede ham, da vi kjørte fra Stranden om Eftermiddagen. Da vi vare komne til Frørup og sade ved Aftensbordet, kom Edvard Thomsen. Posten bragte Brev fra Georges Styrmand med Underretning om, at „Zampa“ var klar til at seile næste Søndag; det vakte en Del Uro i Leiren. Om Aftenen vare vi Alle oppe at sige Godnat til de Gamle. „Fader“ holdt George længe i sine Arme og velsignede ham; det var sidste Gang George saa ham. Næste Dag fulgtes George til Nyborg af Rine, Line, Hans og mig; Frederik var „vov“ og maatte blive hjemme. — Dagen efter vare vi i Haagerup til Ottos Fødselsdag, jeg saae da første Gang den flotte Præstegaard og endnu flottere Have, der mere lignede en Herregaardshave end en Præstedito. Der var stor Middag og gamle Grev Ditlev Reventlov havde Sanne til Bords. — Om Aftenen opdagede vi, at han med sin Kammerherre-Nøgle havde skrabet Ryggen af den Stol, hvorpaa han havde siddet; men Sanne blev henrykt over at have denne Erindring om ham. Frederik blev i Haagerup,

da vi andre kjørte hjem, og kom først Klokken 2 til Frørup. Næste Morgen vare vi Alle samlede i Klaverstuen og hørte „Fader“ fortælle om sin Barndom og sin Skoletid, om Rektor Thorlacius og Conrektor Sahl og om Drengen som heldede Snustobak i Vandglasset, men, som „mi santi“ maatte drikke det selv; om Hertugen af Augustenborgs Nærværelse i Skolen og mange andre Historier.

(Af Dagbogsoptegnelser fra Julen 1847):

Lørdag Kl. 6 Eftermiddag reiste jeg med Pakkeposten fra Kjøbenhavn og kom først efter 36 Timers Reise, Mandag Morgen Kl. 4, med Postjagten til Nyborg! Jeg glemmer aldrig denne Reise! —

Jeg spenderede en Extravogn til Frørup og kom dertil Kl. 8, aldeles ukjendelig i min store Reispels og Hue. Hans var den Første, som kom mig imøde; ingen havde hørt Vognen, da der laa tykt Lag af Snee. — Jeg fik i en Fart Tøjet af mig og bankede paa Døren til Klaverstuen. „Kom ind“, raabte Line „kom kun ind Kapellan!“ Hun anede ikke, at det var mig. Rine sad bag et Skjærmbærd ved Kakkellovnen og klædte Søren paa. Da vi saa havde hilst God Morged og seet lidt paa hverandre, aabnede „Fader“ Sovekammerdøren og udbrød: „Hvad for noget er Du her Otto!“ Han troede paa min Stemme, at det var Otto fra Haagerup. Saa kom jeg ind og sagde God Dag til begge de Gamle og kunde mærke, at jeg var ligesaa velkommen som En af deres Egne; lidt efter kom Frederik, hvem Hans havde fortalt, at jeg kommet. Line var reiseklædt for at tage til Nyborg og gjøre Juleindkjøb og kjørte paa Veien ind paa Sludegaard, for at faa Sanne til at sende min Broder August til Frørup. (Han var et Par Aar hos Johan, for at lære Begyndelsen af Landvæsenet).

I Eftermiddag kom Jens Dyr kjørende med Tante Jette og Sanne fra Nyborg; de skulde være i Frørup Julen over og derpaa til Haagerup. Tante Jette viste os om Aftenen alle de pæne Julegaver som Haagerupperne skulde have: Otto et Par broderede Morgensko, Sanne en nydelig Krave og Legetøj til Børnene. „Fader“ læste høit for os og Frederik og „Moder“ sad og forgyldte Æbler til Juletræet. Vi andre klippede Næt og lavede Kræmmerhuse af kulørt Papir; Rine lavede „Voxsnabler“, men blev hurtig kjed deraf. — Juleaftens Formiddag havde Line travlt i Kjøkkenet med at uddele Sigtebrød og Flæsk til Fattigfolk i Byen. Frederik pakkede Julegaverne ind og skrev udenpaa

Pakkerne. Om Middagen holdt jeg Frisør-Stue, da jeg klippede Frederiks, Hans' og Drost's Haar — det havde jeg forøvrigt hver Ferie maattet gjøre — og Ottos og Zeuthens med; „Fader“'s Haar maatte ingen anden røre ved end „Moder“ selv. Kort før Træet skulde tændes, skete en Malheur, som var nærvædt at ødelægge alle Juleforberedelser: Frederik kom til at tænde Ild i nogle Papirsnæt og i sin Forskrækkelse slog han løs paa Træet med sin ene Krykke, saa at Kræmmerhusene fløi om Ørene paa os; han blev leet ordentlig ud bag efter. Alle bleve derpaa lukkede ind i „Fader“'s Kammer og, da saa „Moder“ i Dagligstuen ringede, gik vi derind, „Fader“ i Spidsen. Bindsbøls, alle Folkene og Forpagterens kom ind og saae Træet. Saa sang vi „Et Barn er født i Bethlehem“ og „Fader“ sluttede med „En glad og velsignet Jul for os alle!“ Vi sang en Del Julesange efter Aftensbordet, og, da de Gamle vare i Seng, og vi havde været hos dem og sagt God Nat, sang Rine, Line, Hans og jeg „Stille Nat! Deilige Nat!“ udenfor Sovekammerdøren. Morsomt nok fik Line Brev fra Lene i Tømmerup; de havde ogsaa der sunget „Et Barn er født i Bethlehem“ om deres Juletræ. —

Løvedag d. 2den Januar. Poul Andresen vækkede mig, da han gjorde Kakkelovnen reen Kl. 5. Drost, August og jeg skulde en Svipstur til Haagerup, hvor vi ankom Klokken 10 og overraskede Alle. Det var nærmest for Louise Zincks Skyld at den Tur blev bestemt. Hun, Datter af George Zinck, var nemlig i Besøg hos Otto og Sanne og skulde afsted igjen d. 4de. — Hun spillede paa Ottos Klaver for os og fik megen Klap. Theodor Ostenfeld, som ogsaa var der, fulgte med os og Hjeronymus og Hans til Trolleborg, hvor vi ved Organist Hansens Velvillie fik Kirken og alle dens Herligheder at see. — August blev, medens Drost og jeg kjørte tilbage. Haagerup Børnene sang alle 5 saa kjønt for mig inden jeg tog afsted. — Næste Dag, Søndag, vare vi alle i Kirke og hørte en udmærket Prædiken af Hans; „Fader“ som læste den, mente, at det var den bedste Hans havde holdt.

Den 9de Januar, Helligtrekongersdag. Rasmus Madsen var her i Formiddags og fik Æbleskiver. Det er en af de mere oplyste Gaardmænd jeg har truffet paa. Vi hørte Byens Drenges raabe „Kalser — Balsler — Melgrød“. — „Moder“ overraskede os om Aftenen med at komme ind i Stuen med et Helligtrekongerlys, pyntet

med Silkebaand og Stjerne. Vi sade alle i Klaverstuen, hvor „Fader“ læste høit for os. — Folkene, som havde spist Hellig Aftens Mad, kom ind for at sige Tak for Mad. — Der var megen Selskabelighed i denne Jul; Gilde og Dans hos Bindsbølls, hvor Johan og Madam Bindsbøll dandsede saadan at Blikspilleren udbrød: „Du er rigtignok en rask Kone!“ Løverdag. Der kom Brev fra Sanne om Drost og jeg vilde paa Jagt med Johan, August og Vise. (Dyrlæge, Fætter til Johan og et fortræffeligt Menneske, afholdt i Frørup og paa Sludegaard); Drost skulde sørge for Skydevaaben. — En Hare blev hele Udbyttet af Jagten; Zoega var paa Sludegaard, da vi kom tilbage. Jeg gik til Frørup for at rydde op i mit Kammer, da Haagerupperne skulde være der den Nat; — de kom Klokken 7 i Grevens Wienervogn. „Fader“ læste Martensens Prædiken „Herrens Velsignelse“ høit for os.

— Jeg gik den Aften til Sludegaard, Otto laa ovre hos Bindsbølls. — Søndag d. 10de („Faders Fødselsdag, han blev 76 Aar). Vi kørte alle til Frørup og traf „Fader“ i Klaverstuen. — Der var mange „Evropæere“ i Kirke den Dag, blandt dem Forpagter Andersens fra Frederikshøj, som efter Kirke fulgte med til Præstegaarden; senere kom Delcomyn. Ved Middagsbordet blev „Faders“ Skaal drukket i Biskop. — Senere kom Provst Knudsens fra Gislev, saa vi bleve 22 til Aften; Hans, Rine, Line, August og jeg spstte i Klaverstuen. Jeg fulgte om Aftenen hjem med Sluderne. — Næste Dag skulde Johan, der havde faaet Brev fra Bülow, afsted til Odense, hvad Sanne var „kjæv“ over — og vi andre da med. Om Formiddagen kjørte Sanne og jeg til Frørup; August, som kjørte Møg den Dag, fik Lov at komme derop senere. — Vi fik Chokolade, da vi kom, og Sanne fik i Tilgift sin velkjendte Hovedpine, som hun om Morgenens havde en Anelse om vilde indfinde sig. Otto viste os en Del Skitser til Altertavlen i Trolleborg Kirke, af hvilke særlig een vandt almindeligt Bifald. — Om Eftermiddagen læste „Fader“ Øhlenschlägers „Gjenfærdet paa Herlufshdm“ for os; da vi vare i 4de Akt kom Johan tilbage fra Odense. Efter Aftensbordet opførte Otto og jeg en Pas de deux. — Næste Morgen gik Hans og jeg til Frørup i deiligt Rimfrostveir. Vi drak Kaffe med Haagerupperne og Otto blev klippet af mig; det var den 5te Kunde i denne Jul (Hans, Frederik, Drost

og Søren). — Otto og Sanne skulde til Middag i Gislev Præstegaard. — Denne Aften blev det sidste Gang, at jeg med Hans og Line var oppe i Sovekammeret og hørte „En-to-Torden“. — det blev det sidste Godnatkys jeg fik af „Fader“. — Da jeg Dagen efter sagde Farvel, for at reise tilbage til Kjøbenhavn, sagde han idet han tog mig om Halsen: „Du kommer jo til Sommer!“ — Jeg kom ganske vist, men det var for at være med at følge ham til Graven. — Den 20de August 1848 døde han rolig og uden Dødskamp. Alle hans Kjære vare samlede om hans Seng, medens „Moder“ sad hos ham og holdt hans Haand. Hans sidste forstaaelige Ord vare til hende: „Gud velsigne Dig — — — mange Aar!“ Med ham døde Livet i Frørup Præstegaard. — Han blev begravet 8 Dage efter. — Fra hans lille Kammer, hvor Kisten stod midt imellem de gamle Bogreoler og de mange Minder fra 1802, blev han baaret ud af sin gamle Præstegaard fulgt af Menigheden og sine Børn og Venner; „Moder“ sad ved Vinduet i Dagligstuen og sendte ham sit sidste Farvel. —

Jeg kom dog endnu en Gang til gamle Frørup. — Moder vilde have, at jeg skulde være sammen med hende og hendes Børn den sidste Jul i den gamle Præstegaard, og sendte mig Penge til Reisen. — Det var en deilig Jul. — George kom uventet Juleaften og vi sang med „Moder“ de gamle Julesange omkring Træet, som hun selv havde pyntet. Vi vare Alle i Kirke Nytaarsaften — det var en Søndag — hvor Hans, med Tilbageblikket paa det gamle Aar, dvælede ved de Dage, da Menigheden mistede sin gamle „Simeon“ — og fulgte ham til hans Grav. Vi vare der atter næste Dag, Nytaarsdag, hvor Hans i sin Tale tydede hen til den forestaaende Afskedshilsen fra ham selv og fra hans gamle Moder, der skulde forlade sit gamle Hjem, som havde været velsignet for saa Mange. —

„Moder“ levede endnu i ti Aar som Enke hos sine Børn paa Sludegaard, og overlevede flere af sine Kjæreste. Tante Jette døde 1851, lille Hans 1851, Sanne Haagerup 1855, George 1855 og tilsidst Johan 1857, han, der havde været hendes kjærlige og mest hensynsfulde Søn lige til det Sidste. — Da han skulde føres fra Sludegaard til Frørup Kirkegaard, blev Høtideligheden afholdt i Gaarden udenfor Moders Vindue, hvor hun stod og hørte Talerne og Psalmerne. Hun døde 2 Aar efter d. 4. Juli 1857 i sit 78de

Aar, samme Dato som Ole Manne døde 28 Aar efter, 82 Aar gammel. Han blev den Længstlevende af Børnene fra Frørup Præstegaard.

Hjeronymus og Louise Laubs Børnebørn.

1) *Wilhelm Laub.*

- a) Jacob Hjeronymus, f. 9. Novbr. 37, † 14. Febr. 55.
- b) Ernst Christian Clausen, f. 30. Juli 39, † 9. Juli 67.

Han lagde sig under V. Kyhns Veiledning efter Malerkunst, vandt 59 lille og store Sølvmedaille, udstillede 58—62 som Genremaler („Fattige Børn“ og Portrait af Fættren Hjeron. Laub vandt Anerkjendelse), tog til Sicilien for sit Helbreds Skyld og døde i Avent ved Genfersøen; var forlovet med Lisinka Nikitin, der lever i Schweitz. —

- c) Otto Johan, f. 2. Oct. 42, † 6. Marts 55.

2) *Otto Laub.*

- a) Magdalene Louise, f. 36, † 37.
- b) Hieronymus, f. 4. Marts 37, Stud. 57, cand. med. & chir. 64, Underlæge under Krigen, Korpslæge 80, og 1902 Generallæge; gift 1° med Anna Marie Elisab. Haxtausen 68, † 76; 2° med Johanne Elisab. Lilienskjold 78. (Børn)

1) Emma Susanne Inger, f. 9. Sept. 69; gift med Postexpedient Amsink.

2) Otto Christian, f. 10. Septbr. 72, † 90, Stud. med.

3) Hans Julius, f. 1. Marts 76.

Af 2det Ægteskab:

4) Astrid, f. d. 4. April 79.

- c) Hans Peter Tostrup, f. 23. Oct. 39, † 5. Jan. 51.

d) Louise Frederikke, f. 41, † 42.

e) Louise Magdalene, f. 15. Aug. 42, gift 67 med Præsten Georg Schepelern (39—1900). (Børn)

1) Fredr. Christian Georg, f. 7. Sept. 68. Præst.

2) Julie Susanne, f. 17. Marts 69.

3) Otto Laub, f. 25. Sept. 70.

4) Johannes Emil, f. 29. Marts 72.

5) Julie Augusta, f. 2. Febr. 74, gift med Amtsfuldmægtig O. Krarup.

- o) Marie Magdalene, f. 17. Oct. 75, gift med Adjunkt J. Krarup.
- 7) Vilhelm Ernst, f. d. 9. Novb. 80.
- f) Johanne Justine, f. 22. Marts 44, gift 70 med Præsten Emil Jespersen, † 71.
- 1) Johanne, f. 71.
- g) Vilhelm Fredr., f. 10. Juli 45, Stud. 63, Løjtnant ved Fodfolket 67, Oberstløjtnant, gift 76 med Emilie Kjørboe. (Børn)
- 1) Otto Vilh. Fredr., f. 20. Aug. 77.
  - 2) Torben Hjeronymus, f. 11. Mai 80.
  - 3) Robert Georg, f. 21. Mai 83.
  - 4) Knud, f. 14. Nov. 85.
  - 5) Erik, f. 14. Nov. 85.
  - 6) Emma Susanne Louise Joh. Justine.
- h) Ditlev Christian Ernst, f. 11. Juni 47, Student 66, Arkitekt 77 (fik lille Guldmedaille), gik til New York 81, bosiddende i St. Antonio i Texas; gift 83 med Nannie Gaynor. (Børn)
- 1) Raymond, f. 84.
  - 2) Erva, f. 85.
  - 3) Desmond Gaynor, f. 87.
  - 4) Gwenddline Petra, f. 89.
- i) Arngoth Dorthea Petronelle Christine, f. 25. Decbr. 48, gift 74 med Maskinfabrikant Axel Wanscher (1848, † 77). (Børn)
- 1) Vilhelm, gift 1900 med Laura Zeuthen.
  - 2) Karen Johanne, gift 1901 med Svend Bentzon.
- k) Johan Ludv. Georg, f. 29. Sept. 50, cand. pharm. 74, gik til Honkong 79; Apotheker i Honkong.
- l) Susanne Sofie Elisab. Henriette, f. 8. Juni 52, gift 77 med Præsten William Kjørboe, † 17. Oct. 97. (Børn)
- 1) Frederik Wilhelm, f. i Newcastle 27. Juli 78.
  - 2) Hardenak Otto Conrad Laub, f. i Newcastle 23. Jan. 80.
  - 3) Ernst August, f. i Refsnæs 11. Febr. 83.
  - 4) Emma Johanne, f. i Refsnæs 9. Aug. 84.
  - 5) Georg Vilhelm Laub, f. i Refsæs 24. Juni 86.
  - 6) Karen Sofie Laub, f. 6. Aug. 89, † 89.
  - 7) Povl Johan Laub, f. i Refsnæs 12. Febr. 93.

George Laub.

- a) Søren Joh. Haae, f. 10. Marts 46, Styrmands Examen 65, i England 71, Skibsfører 72, foer 75—80 mellem Kina

og Ostindien, paa New York med „Thingvalla“ 81, gift med Angelica Emilie Holst 85. (Børn)

1) George Christian Haae, f. 14. Sept. 86.

2) Frederik Vilhelm, f. 24. Sept. 87.

3) Margit Severine, f. 27. Mai 89.

4) Ellen, f. 11. Sept. 94.

b) Susanne Louise, f. 49, † 49.

c) Frederik Vilhelm, f. 28. April 51, Landbrugskandidat, Fæster af Sludegaard, gift 1° med Marie Nielsine Møller, 76, († 88). (Børn), 2° med Johanne Ploug 1902.

1) Elisabeth, f. 18. Marts 78.

2) Esther, f. 10 Juni 79.

3) Margrethe Severine Haae, f. 6. April 84.

4) Henning, f. 20. April 86.

4) *Lene Laub*, gift *Zeuthen*.

a) Frederik, f. 2. Jan. 37, Stud. 57, cand. 62, Kapellan 66—72, Stiftprovst i Viborg 85, Præst i Fredericia 95, gift 68 med Rasmine Frederikke Bagger. (Børn)

1) Frederik Bagger, f. 15. Mai 74, Student 93, cand. theol. 99.

2) Ludvig, f. 26. Juni 76, † 77.

3) Vilh. Bagger, f. 17. Jan. 78, Stud. 97, Polytekniker.

b) Hjeronymus Georg, f. 15. Febr. 39, Stud. 57, cand. mag. 62, Dr. phil. 65, Docent ved Universitetet 71, Prof. ord. 85, gift 1° med Julie Henriette Jespersen 67 (46, † 76), 2° med Louise Marie Christine Jespersen, Søster til foran nævnte 79 (42, † 86), (Søn) Emil Hjeronymus, f. 23. Oct. 80, Stud. 99; gift 3° 87 med Sofie Christine Frederikke Lawætz. (Børn)

1) Frederik Ludvig Bang, f. 9. Septbr. 88.

2) Magdalene Sophie f. 12. Febr. 90.

3) Otto Lawætz, f. 19. Jan. 91.

4) Axel Hjeronymus, f. 22. April 92.

5) Julie Johanne Louise, f. 8. Decbr. 97.

c) Henrik Steffens, f. 16. Mai 41. Landbrugskandidat 60. Forvalter paa Marienborg 60—62, Bestyrer af Sludegaard, Eier af Linné i Småland 68, Bestyrer af Langebæksgaard ved Vordingborg 77—79, Eier af Fogdarødgaard i Skaane, gift 74 med Emilie Margr. Nobel. (Børn)

1) Johanne Margrethe, f. 13. Oct. 75, exam. Lærerinde.

- 2) Laura Kirstine Baagøe, f. 3. Sept. 77, gift 1900 med Magister Vilh. Wanscher.
  - 3) Otto Ludvig, f. 18. April 79, Student 98, Elektrotekniker, ansat i Düsseldorf.
  - 4) Ernst Johan, f. 30. Decb. 80, studerer Skibsbyggeri i Göteborg.
  - 5) Marie Magdalene Steffens, f. 7. Marts 83, Lærerinde.
  - 6) Ingeborg Caroline Marie, f. 2. Sept. 84.
  - d) Johanne Louise Marie, f. 17. Aug. 43, Kommunelærerinde 90, † 2. Jan. 1902.
  - e) Marie Magdalene, f. 10. Mai 48, gift 71 med Vexelmægler Thor Aagaard. (Børn)
    - 1) Knud, f. 11. Juni 73, Stud. 92, cand. polyt. 98.
    - 2) Magdalene, f. 14. Febr. 75, Kommunelærerinde 96.
    - 3) Julie, f. 4. Juni 76, Kommunelærerinde 1901.
    - 4) Caroline Sofie, f. 3. Febr. 80, gift 1901 med Forstkandidat A. Otterstrøm.
    - 5) Johanne Louise, f. 1. Octbr. 82.
    - 6) Enoch, f. 14. Febr. 83.
  - 5) *Hans Laub.*
    - a) Louise Frederikke, f. 12. Sept. 51, gift 85 med Arkitekt, Professor Martin Nyrop (f. 49). (Datter)
      - 1) Ernstine, f. 9. Marts 88.
    - b) Thomas Linneman, f. 3. Decbr. 52, Student 71, Organist ved Trinitatis Kirke 77, kgl. Reiseunderstøttelse 82–83 (Italien), Organist ved Holmens Kirke for Tiden.
    - c) Caroline Mathilde, f. 54, † 55.
    - d) Caroline Mathilde, f. 11. Juni 55.
    - e) Susanne Magdal. Sofie, f. 28. Febr. 56.
    - f) Arngoth Johanne Haae, f. 13. Juli 59, gift 82 med Sømimester H. A. Hansen.
-